

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ Τ.Ε.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ «ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ» ΣΤΗ
ΝΑΥΠΑΚΤΟ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ – ΕΠΙΒΛΩΝ:
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Καθηγητής Τ.Ε.Ι.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:
ΡΗΓΑ ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ
ΑΓΓΕΛΗ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΛΑΜΠΡΙΝΗ
ΒΛΑΝΤΗ ΙΩΑΝΝΑ

ΠΑΤΡΑ, 2018

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ολοκληρώνοντας την Πτυχιακή Εργασία μου αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω τον Εισηγητή και Επιβλέπων καθηγητή της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας, τον Χαραλαμπόπουλο Νικόλαο, καθηγητή του Τ.Ε.Ι. Δυτικής Ελλάδας, για την πολύτιμη βοήθεια που μου προσέφερε κατά την διάρκεια εκπόνησης της εργασίας, για τη συνεχή καθοδήγησή του και την υπομονή του.

Πάτρα, 2018

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας Πτυχιακής Εργασίας είναι η αποτύπωση και η σχεδιαστική απόδοση του Ιερού Ναού Αγίου Διονυσίου που βρίσκεται εντός της Ναύπακτου.

Για την σύνταξη των αρχιτεκτονικών σχεδίων, αρχικά, προβήκαμε σε μέτρηση του κτιρίου και του περιβάλλοντα χώρου του ναού, όπου τραβήξαμε και το φωτογραφικό υλικό που παρουσιάζουμε εντός της εργασίας. Στη συνέχεια, μέσω των προγραμμάτων autocad και cadware προβήκαμε στον σχεδιασμό των αρχιτεκτονικών σχεδίων (κάτοψη, όψεις, τομές).

Για την καλύτερη παρουσίαση αλλά και την ολοκληρωμένη εικόνα της εργασίας, προχωρήσαμε σε τρισδιάστατη σχεδίαση του ναού και του περιβάλλοντα χώρου. Τελευταίο βήμα της εργασίας είναι η δημιουργία του φωτορεαλισμού, όπου προσπαθήσαμε να παρουσιάσουμε τα τρισδιάστατα σχέδια με τα πραγματικά υλικά είναι έχουν οι κατασκευές.

Υπεύθυνη Δήλωση Σπουδαστριών:

Οι κάτωθι υπογεγραμμένες σπουδάστριες έχουμε επίγνωση των συνεπειών του Νόμου περί λογοκλοπής και δηλώνουμε υπεύθυνα ότι είμαστε συγγραφείς αυτής της Πτυχιακής Εργασίας, αναλαμβάνοντας την ευθύνη επί ολοκλήρου του κείμενου, έχουμε δε αναφέρει στη Βιβλιογραφία μας όλες τις πηγές τις οποίες χρησιμοποιήσαμε και λάβαμε ιδέες ή δεδομένα. Δηλώνουμε επίσης ότι, οποιοδήποτε στοιχείο ή κείμενο το οποίο έχουμε ενσωματώσει στην εργασία μας προερχόμενο από βιβλία ή άλλες εργασίες ή το διαδίκτυο, γραμμένο ακριβώς ή παραφρασμένο, το έχουμε πλήρως αναγνωρίσει ως πνευματικό έργο άλλου συγγραφέα και έχουμε αναφέρει ανελλιπώς το όνομα του και την πηγή προέλευσης.

Οι σπουδάστριες:

**ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΡΗΓΑ
ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ ΛΑΜΠΡΙΝΗ ΑΓΓΕΛΗ
ΙΩΑΝΝΑ ΒΛΑΝΤΗ**

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	2
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
1.1 ΙΣΤΟΡΙΑ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΒΛΑΣΙΟΥ	6
1.2 ΔΟΙΚΗΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ	11
1.3 ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ	13
2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	13
2.2 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΡΥΘΜΩΝ	14
2.2.1 ΒΑΣΙΛΙΚΗ	14
2.2.2 ΠΕΡΙΚΕΝΤΡΟΣ ΝΑΟΣ - ΡΟΤΟΝΤΑ	16
2.2.3 ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΡΟΥΛΛΟΥ	18
2.2.4 ΣΤΑΥΡΟΕΙΔΩΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΣ ΝΑΟΣ.....	21
2.2.5 ΟΚΤΑΓΩΝΙΚΟΣ ΝΑΟΣ	22
2.2.6 ΑΓΙΟΡΙΤΙΚΟ ΤΡΙΚΟΓΧΟΣ.....	25
2.2.7 ΠΕΝΤΑΤΡΟΥΛΛΟΣ ΕΓΕΓΓΡΑΜΜΕΝΟΣ	26
2.2.8 ΣΤΑΥΡΕΠΙΣΤΕΓΟΣ ΝΑΟΣ.....	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΓΙΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	29
3.1 ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ	29
3.2 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΝΑΟΥ.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΦΩΤΟΡΕΑΛΙΣΜΟΣ	44
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	54
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	55
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	56

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 ΙΣΤΟΡΙΑ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΒΛΑΣΙΟΥ

Η ιστορία¹ της Μητροπόλεως Ναύπακτου συνδέεται άμεσα με την ιστορία της πόλεως Ναύπακτου και με την θέση που αυτή κατείχε στην Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, και αργότερα την εποχή της Τουρκοκρατίας και του ελεύθερου Νεοελληνικού Κράτους.

Η Ναύπακτος διαδραμάτισε σπουδαίου ρόλο ενωρίς στα εκκλησιαστικά πράγματα, πρώτα ως έδρα Επισκοπής και στη συνέχεια Μητροπόλεως, όπως και στα πολιτικά πράγματα ως πρωτεύουσα του Θέματος Νικοπόλεως. Μάλιστα μετά την φραγκική κατάληψη της Κωνσταντινούπολης στα 1204 απέκτησε σημαντική θέση και ως έδρα θέματος αλλά κυρίως ως έδρα του προκαθημένου της Εκκλησίας του Δυτικού Βυζαντινού Κράτους, την οποία έκλεισε ο διαπρεπής Μητροπολίτης και Πρόεδρος Επαρχιακής Συνόδου Ιωάννης ο Απόκαυκος.

Η ίδρυση Επισκοπής στη Ναύπακτο συνδέεται με την ανάπτυξη χριστιανικής κοινότητας στα παράλια του Κορινθιακού κόλπου. Η Αποστολική Εκκλησία της Κορίνθου φυσικό ήταν να αποτελεί καθοδηγητικό κέντρο εξάπλωσης του χριστιανισμού, αφού η Κόρινθος, πέραν της εκκλησιαστικής πρωτοπορίας της ως Μητροπόλεως, ήταν η πρωτεύουσα της Επαρχίας Αχαΐας ή Ελλάδος.

Ήδη έχει υποστηριχθεί η άποψη ότι περί το 300 μΧ. υπήρχε χριστιανική κοινότητα στη Ναύπακτο. Τούτο βεβαίως επέβαλε για τον καλύτερο συντονισμό αλλά και την γρηγορότερη εξάπλωση της νέας θρησκείας την ίδρυση Επισκοπής. Πρώτος γνωστός Επίσκοπος Ναύπακτου υπό τον Κορίνθου είναι ο Μαρτύριος που έλαβε μέρος το 342/343 στη Σύνοδο της Σαρδικής.

Η Ναύπακτος, ανεξάρτητα από την μέχρι τότε ένταξή της, αναδείχθηκε πρωτεύουσα του θέματος Νικοπόλεως και Μητρόπολη στο διάστημα 896-900 μ. Χ. Ο Μητροπολίτης της έφερε τον τίτλο του Υπερίμου και Εξάρχου Αιτωλίας. Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους το 1204 και την ίδρυση του Δεσποτάτου της Ηπείρου η Ναύπακτος, ως έδρα του Μητροπολίτη Ιωάννη Αποκαύκου, ο οποίος λόγω πρεσβειών ήταν ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας του Δυτικού Βυζαντινού Κράτους, βρισκόταν στο κέντρο των πολιτικοεκκλησιαστικών διεργασιών της εποχής εκείνης.

Σχετικά με την περίοδο κατά την οποία η Μητρόπολη φέρει τον τίτλο Ναύπακτου και Άρτης πρέπει να σημειώσουμε ότι λόγω της αδυναμίας του Μητροπολίτη Ναύπακτου να εδρεύει σε αυτήν, η έδρα μεταφέρθηκε προσωρινά στην έδρα της Επισκοπής Άρτης το 1367. Τούτο είχε σα συνέπεια η Μητρόπολη να απορροφήσει την Επισκοπή, όσο τουλάχιστον ο Μητροπολίτης είχε ως έδρα την Άρτα, γιατί σύμφωνα με τους ιερούς Κανόνες δεν είναι δυνατόν δύο Επίσκοποι κυρίαρχοι να έχουν την αυτή έδρα. Η προσάρτηση του τίτλου «Άρτης» έγινε μερικές εκατονταετίες αργότερα, για να αποδώσει τη νέα πραγματικότητα. Με τον τίτλο «Ναύπακτου και Άρτης» είναι γνωστός στα 1507 ο Ευθύμιος. Προ αυτού γνωστός στις 21-8-1480 είναι ο Γεράσιμος Χοϊδός ο Καλλιδόντης που έφερε τον τίτλο Ναύπακτου και Νικοπόλεως, αλλά πολύ πιθανόν η ονομασία να είναι απλώς μια λόγια απήχηση της παλαιάς Μητροπόλεως Νικοπόλεως και όχι πραγματικό γεγονός.

---

¹ * Για τα ιστορικά στοιχεία βλ. Χαραλάμπους Δ. Χαραλαμποπούλου: «Συνοπτικό Διάγραμμα για τη Συγγραφή της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Ναύπακτου», εκδ. Εταιρεία Ναυπακτιακών Μελετών, Αθήνα 2000

Φαίνεται ότι η Άρτα ήταν η συνήθης έδρα του Ναύπακτου και Άρτης, χωρίς να αποκλείεται κατά διαστήματα, ιδιαίτερα κατά την Βενετοκρατία, να διέμενε ο Μητροπολίτης στην Ναύπακτο. Ενδεικτικά είναι όσα αναφέρει ο Ναύπακτου και Άρτης Μελέτιος στην Γεωγραφία του: «Είτα Ναύπακτος, πόλις παραθαλασσία καί οχυρά, Μητρόπολις πάσης της Λοκρίδος και Αιτωλίας, Θρόνον Μητροπολίτου έχουσα...», χωρίς να αναφέρει κάτι ανάλογο και στην περιγραφή του για την Άρτα.

Στο διάστημα 1808-1813 η Μητρόπολη Ναύπακτου και Άρτης υπό την πίεση του Αλή Πασά συνενώνεται με την Μητρόπολη Ιωαννίνων.

Η Επανάσταση του 21 δημιούργησε νέες συνθήκες. Μετά την Επανάσταση, η Γερουσία Δυτικής Ελλάδος εκάλεσε στα 1822 τον πρώην Μητροπολίτη Ναύπακτου και Άρτης να ποιμαίνει τους επαναστατημένους τόπους της δικαιοδοσίας της με τον τίτλο «Πορφύριος θείω ελέει αρχιεπίσκοπος της ελευθέρας Δυτικής Ελλάδος». Ο Πορφύριος υπέγραφε όχι με τον ανωτέρω αντικανονικό τίτλο, αλλά ως Ναύπακτου και Άρτης η περιληπτικά με έναν εκ των δύο και από το 1830 - 1833 ως «Ναύπακτου» ή ως «Ναύπακτου και Μεσολογγίου». Μάλιστα σε επιστολή του στα 1830 αναφέρει ότι, επειδή τον ονόμαζε ο καθένας όπως ήθελε, και αυτός ως «πολλεπώνυμος» υπόγραφε απλά ως Μητροπολίτης Πορφύριος.

Μετά την απελευθέρωση έχουμε τις εξής εκκλησιαστικές μεταβολές:

Στα 1833 ιδρύεται η Επισκοπή Ακαρνανίας που περιλάμβανε τον νομό Αιτωλοακαρνανίας με έδρα το Μεσολόγγι. Πρώτος Επίσκοπος Ακαρνανίας ο πρώην Ναύπακτου και Άρτης Πορφύριος. Στα 1842 στην Επισκοπή αυτή συνενώθηκε η Επισκοπή Καλλιδρόμης της Επαρχίας Ευρυτανίας και συγκροτήθηκε η Αρχιεπισκοπή Ακαρνανίας και Αιτωλίας.

Στα 1852 αποσπώνται από την Αρχιεπισκοπή Ακαρνοαιτωλίας οι επαρχίες Ναυπακτίας και Ευρυτανίας και αποτελούν την ομώνυμη Επισκοπή.

Στα 1899 η Αρχιεπισκοπή Αιτωλίας και Ακαρνανίας, αφού προσαρτήθηκε σε αυτήν η Επαρχία Ναυπακτίας, υποβιβάσθηκε σε Επισκοπή Ακαρνανίας και Ναυπακτίας.

Στα 1909 η Επαρχία Ναυπακτίας της Επισκοπής Ακαρνανίας και Ναυπακτίας και η Επισκοπή Ευρυτανίας ενώνονται με ονομασία Επισκοπή Ναυπακτίας και Ευρυτανίας.

Στα 1923 οι Επισκοπές ονομάζονται Μητροπόλεις και η Επισκοπή Ναύπακτου και Ευρυτανίας λαμβάνει την Επωνυμία Μητρόπολις Ναυπακτίας και Ευρυτανίας.

Η Μητρόπολη Ναυπακτίας και Ευρυτανίας καταργήθηκε στα 1932, με σκοπό να μετατεθεί ο Μητροπολίτης Αμβρόσιος Νικολαΐδης, παρά τις αντιδράσεις των κατοίκων. Στην αρχή η Ιεραρχία πρότεινε την εκκλησιαστική ένταξη της Επαρχίας Ναυπακτίας στην Μητρόπολη Φωκίδος. Λόγω όμως των πολλών αντιδράσεων η απόφαση αυτή ουδέποτε εφαρμόσθηκε, για να ενταχθή τελικά η Ναυπακτία στη Μητρόπολη Αιτωλοακαρνανίας. Υπό την πίεση του Κορινθίας και μετέπειτα Αρχιεπισκόπου Δαμασκηνού Παπανδρέου και των διαμαρτυριών των δύο Επαρχιών επανασυνίσταται η Μητρόπολη με απόφαση της Ιεραρχίας με τα ίδια όρια. Τοποτηρητής διορίζεται στα 1935 και στα 1936 εκλέγεται Μητροπολίτης ο Γερμανός Γκούμας.

Στα 1978 η Μητρόπολη χωρίσθηκε σε δύο: την Μητρόπολη Ναύπακτου και Αγίου Βλασίου και την Μητρόπολη Καρπενησίου. Οι νέες Μητροπόλεις, κατά το αρχαίο έθος, έλαβαν το όνομα της έδρας και όχι της επαρχίας ή του νομού.

Καθώς φάνηκε από την σύντομη ιστορική ανασκόπηση, η Μητρόπολη Ναύπακτου γνώρισε διάφορες μεταπτώσεις στην διοικητική της θέση. Από Αρχιεπισκοπή με 12 Επισκοπές έφθασε στο σημείο της πλήρους αφομοίωσής της (ένωση με την Μητρόπολη Ιωαννίνων επί Αλή Πασά και προσωρινή κατάργησή της επί Αμβροσίου Νικολαΐδη).

Ημέρες δόξης γνώρισε στις αρχές του 10ου αιώνα, όταν βρισκόταν στην 35η θέση στον κατάλογο των Μητροπόλεων του Οικουμενικού Πατριαρχείου και είχε υπό την δικαιοδοσία της 8 Επισκοπές: Βουνδίτζης (Βόνιτσας), Αετού, Αχελώου, Ρογών, Ιωαννίνων, Φωτικής ή Βελάς, Ανδριανουπόλεως ή Δρυΐνουπόλεως, Βουθρωτού.

Μάλιστα στις αρχές του 14ου προστίθενται στην δικαιοδοσία της ακόμη τέσσερις Επισκοπές: Χιμάρας, Άρτας, Αδραγαμέστου και Κοζύλης.

ΕΠΙΣΚΟΠΟΙ - ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΕΣ

Τον θρόνο της Ναύπακτου έκλεισαν μεγάλες προσωπικότητες, όπως ο πρώτος γνωστός Επίσκοπός της Μαρτύριος, ο Καλλικράτης και ο Ειρηναίος που έλαβαν μέρος στην Γ' και Δ' Οικουμενική Σύνοδο αντίστοιχα, ο Ιωάννης Απόκαυκος, ο Δαμασκηνός Στουδίτης κ.ά.

Συνοπτικός Κατάλογος Αρχιερέων Ναυπάκτου

α. Επισκοπή Ναύπακτου

1. Μαρτύριος (343)
2. Καλλικράτης (431)
3. Ειρηναίος (451)
4. Αντώνιος (879/80)

β. Μητρόπολις Ναύπακτου

1. Ανώνυμος (1026)
2. Ευστράτιος (πιθανόν στο α' μισό του 11ου αι.)
3. Χρυσοβέργης (πιθανόν τέλη 11αι. με αρχές 12 αι.)
4. Βασίλειος (1156)
5. Λέων (1172)
6. Κωνσταντίνος Μανασσής (1175;-1199;)
7. Ανδρέας Τζίρος (1187;-1199)
8. Ιωάννης Απόκαυκος (1199-1232;)
9. Νικήτας Χωνιάτης (1233-;)
10. Ιωάννης Ξηρός (1252;-1272;)
11. Ανώνυμος από Κεφαλληνίας (1362)
12. Σεβαστιανός Ιωαννίνων (1365-1367)
13. Ματθαίος από Λευκάδος (1367)
14. Νικήτας (1377)
15. Ματθαίος Ιωαννίνων (1382-1386)
16. Γαβριήλ Ιωαννίνων (1386)
17. Μαρτύριος (+1437)
18. Θεοδόσιος (1451)
19. Ματθαίος (1467)
20. Νεόφυτος (1476)
21. Δωρόθεος (1477)
22. Γεράσιμος (1480)

γ. Μητρόπολις Ναύπακτου και Άρτης

1. Ευθύμιος (1507)
2. Ιάκωβος (1510,1512)
3. Ακάκιος (1516,1520)
4. Αθανάσιος (1535,1536,1544)
5. Γρηγόριος Ξηροποταμινός (1544), Γρηγόριος (1550;)
6. [Παρθένιος] (1546)
7. Γαβριήλ (1561)
8. Ιωακείμ (1565,1570)
9. Δαμασκηνός ο Στουδίτης (1574)
10. [Μητροφάνης] (1577;1579;)

11. Παρθένιος (1580-81)
  12. Γαβριήλ ο Γκόρας (1581-1589)
  13. Μακάριος (1590)
  14. Γαβριήλ (1601-1632)
  15. [Παρθένιος] (1632)
  16. [Ζαχαρίας Γερμανός] (1632)
  17. Λαυρέντιος (1633-1637)
  18. Ακάκιος το α' (1637-1640)
  19. Θεοδόσιος Κορυθαλλεύς (1640-1641)
  20. Ακάκιος το β' (1641-1643)
  21. Γαλακτίων (1643-1647)
  22. Γαβριήλ ο Βλάσιος (1647-1660)
  23. Βαρθολομαίος (1660-1692)
  24. Μελέτιος Μήτρου (1692-1697)
  25. Μακάριος (1697)
  26. Γρηγόριος (1697-1703)
  27. Νεόφυτος Μαυρομμάτης (1703-1722)
  28. Ιωαννίκιος (1722-1727)
  29. Παρθένιος (1727-1756)
  30. Παΐσιος (1756-1769)
  31. Ιάκωβος (1769-1779)
  32. Μακάριος (1779-1794)
  33. Ιγνάτιος ο Λέσβιος (1794-1805)
  34. Πορφύριος ο Βιθυνός το α' (1806-1808)
  35. Ιερόθεος Τρεμούλας Ιωαννίνων (1808-1810)
  36. Γαβριήλ ο Γάγκας Ιωαννίνων (1810-1813)
  37. Πορφύριος το β' (1813-1820)
  38. Άνθιμος (1820-1822)
  39. Πορφύριος το γ' (1822-1830)
  40. Πορφύριος Ναυπάκτου και Μεσολογγίου το δ' (1830-1833)
- δ. Επισκοπή Ακαρνανίας (Αρχιεπισκοπή Αιτωλίας και Ακαρνανίας)
1. Πορφύριος το ε' (1833-1838)
  2. Ιερόθεος (1841-1852)
- ε. Επισκοπή Ναυπακτίας και Ευρυτανίας
1. Άνθιμος Ολύμπιος (1852-1881)
  2. Δαυίδ Τολμίδης (1884-1896)
- στ. Επισκοπή Ακαρνανίας και Ναυπακτίας
1. Παρθένιος Ακύλας (1899-1909)
- ζ. Επισκοπή Ναυπακτίας και Ευρυτανίας
1. Σεραφείμ Δομβοϊτης (1910-1914)
  2. Αμβρόσιος Νικολαΐδης το α' (1914-1923)
- η. Μητρόπολις Ναυπακτίας και Ευρυτανίας
1. Αμβρόσιος Νικολαΐδης το β' (1923-1932)
- θ. Μητρόπολις Αιτωλοακαρνανίας (συγγώνευση Ναυπακτίας)
1. Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης (1932-1934)
  2. Ιερόθεος Παρασκευόπουλος (1934-1935)
- ι. Μητρόπολις Ναυπακτίας και Ευρυτανίας
1. Γερμανός Γκούμας (1936-1945)

2. Χριστοφόρος Αλεξανδρόπουλος (1945-1958)
3. Δαμασκηνός Κοτζιάς το α' (1958-1978)

ια. Μητρόπολις Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

1. Δαμασκηνός Κοτζιάς το β' (1978-1984)
2. Αλέξανδρος Παπαδόπουλος (1984-1995)
3. Νικόδημος Ζαλούμης (Ιαν.1995-Μάιος 1995)
4. Ιερόθεος Βλάχος (1995-)

Η ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΒΛΑΣΙΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Η Μητρόπολη Ναύπακτου και Αγίου Βλασίου είναι μία από τις ογδόντα (80) Μητροπόλεις της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Περιλαμβάνει την πόλη Ναύπακτου, την Επαρχία Ναυπακτίας και την περιοχή Αγίου Βλασίου (Δήμος Παρακαμπυλίων) της περιοχής Τριχωνίδος. Η περιοχή του Αγίου Βλασίου δεν είναι ενωμένη γεωγραφικά με την Επαρχία Ναύπακτου, αλλά παραμένει στην δικαιοδοσία του Μητροπολίτη Ναύπακτου από την εποχή που η Ναυπακτία και η Ευρυτανία αποτελούσαν ενιαία Μητρόπολη.

Η Μητρόπολη Ναύπακτου και Αγίου Βλασίου αριθμεί 22.000 περίπου Χριστιανούς και περιλαμβάνει κατά το πλείστον ορεινές Ενορίες, οι οποίες τον χειμώνα είναι σχεδόν ακατοίκητες, ενώ το καλοκαίρι σφύζουν από ζωή, αφού πολλοί απόδημοι παραθερίζουν στην πατρίδα τους, με αποτέλεσμα το καλοκαίρι οι ποιμαντικές ανάγκες να αυξάνονται κατακόρυφα.

1.2 ΔΟΙΚΗΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

Ο Μητροπολίτης Ναύπακτου και Άγιου Βλασίου : ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ο Μητροπολίτης Ναύπακτου και Άγιου Βλασίου κ. Ίερόθεος² (Βλάχος) γεννήθηκε στα Ιωάννινα το 1945. Σπούδασε στην Θεολογική Σχολή Θεσσαλονίκης (1964-1968). Υπηρέτησε (1969-1971) ως λαϊκός, βοηθός ιεροκήρυξ στην Ίερά Μητρόπολη Έδέσσης, Πέλλης καί Άλμωπίας.

Χειροτονήθηκε Διάκονος και Πρεσβύτερος το 1971 και 1972 αντίστοιχα και εργάστηκε μέχρι το 1987 ως Ίεροκήρυξ στην ίδια Ίερά Μητρόπολη και το 1987 στην Ίερά Μητρόπολη Θηβών και Λιβαδειάς. Από το 1987 έως της αναδείξεώς του εις Ίπίσκοπον, υπηρέτησε στην Ίερά Αρχιεπισκοπή Άθηνών ως Ίεροκήρυξ και Διευθυντής Νεότητος αυτής, και ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος Νεότητος.

Εκπροσώπησε την Εκκλησία τής Ελλάδος ως τακτικό ή αναπληρωματικό μέλος στα Διοικητικά Συμβούλια: τού «Εθνικού Ραδιοτηλεοπτικού Συμβουλίου» (ΕΡΣ), της «Εθνικής Ίπιτροπής AIDS», τού «Κέντρου Ελέγχου Ειδικών Λοιμώξεων» (ΚΕΕΛ), του «Οργανισμού κατά των Ναρκωτικών», του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας και του Εθνικού Συμβουλίου Ιατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας και εξέθεσε τίς απόψεις της Εκκλησίας σέ διάφορες Ίπιτροπές της Βουλής.

Δίδαξε για τρία χρόνια την ελληνική γλώσσα και παρέδωσε μαθήματα Χριστιανικής Ηθικής στην Μπελεμέντειο Θεολογική Σχολή «Άγιος Ιωάννης ό Δαμασκηνός», του Πανεπιστημίου του Πατριαρχείου Άντιοχείας, στον βόρειο Λίβανο, κατά την διάρκεια τού πολέμου στην περιοχή(1988-1990). Στην ίδια Σχολή παρέδωσε μαθήματα Βιοηθικής (2001). Υπήρξε Διευθυντής και Καθηγητής διαφόρων ειδικών Ιερατικών Σχολών και ταχύρρυθμων Φροντιστηρίων για υποψηφίους Ιερείς.

Διοργάνωσε επιμορφωτικά Σεμινάρια, Ημερίδες με επίκαιρα θέματα, καθώς επίσης και Κατασκηνώσεις.

Έχει διακριθεί και για την συγγραφική του παραγωγή, αφού έχει συγγράψει ογδόντα (80) πολυσέλιδα βιβλία με θεολογικό, έκκλησιολογικό, κοινωνικό περιεχόμενο, βασισμένα στην διδασκαλία των άγιων Πατέρων. Από αυτά τα έξήντα-έξι (66) βιβλία έχουν μεταφρασθή, μέχρι τώρα, με πρωτοβουλία των μεταφραστών, σέ είκοσι μία (21) ξένες γλώσσες. Το βιβλίο του με τίτλο «Το Πρόσωπο στην Ορθόδοξη Παράδοση» βραβεύθηκε από την Ακαδημία Αθηνών.

Η Θεολογική Σχολή, Τμήμα Κοινωνικής Θεολογίας, του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, εκτιμώντας την προσφορά του στα Θεολογικά γράμματα, τον αναγόρευσε σέ επίτιμο Διδάκτορα (25-9-2008).

Ός Μητροπολίτης Ναύπακτου και Άγιου Βλασίου διοργάνωσε την Μητρόπολή του· περιοδεύει κάθε καλοκαίρι στα ορεινά χωριά της Ναυπακτίας και του Άγιου Βλασίου· συνέστησε τούς Συνδέσμους Αγάπης των Ίερών Ναών της Ναύπακτου πού ασκούν πλούσιο φιλανθρωπικό έργο· ενδιαφέρεται για τούς νέους και την κατήχηση· ίδρυσε στην Ναύπακτο Σχολή Βυζαντινής Μουσικής· λειτουργούν με ευθύνη του Κατασκηνώσεις για νέους· προεδρεύει σέ 11 Κληροδοτήματα και Ιδρύματα της πόλεως, αξιοποιώντας την περιουσία τους και χορηγώντας ιπποτροφίες σέ μαθητές

² <http://www.parembasis.gr/index.php/el/metropolis/dioikisi>

και φοιτητάς· διοργανώνει Συνέδρια και Συνάξεις· φροντίζει την αποπεράτωση Γηροκομείου κλπ.

1.3 ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ

Ο άγιος Διονύσιος³ Ναύπακτου είναι μητροπολιτικό παρεκκλήσιο, όμορφο πετρόκτιστο, κτισμένο από τους ψαράδες και ναυτικούς της Ναύπακτου, το οποίο λειτουργείται κάθε Πέμπτη. Για τον Ναύδριο μεριμνά και φροντίζει Επιτροπή αποτελούμενη από τους π. Θωμά Βαμβίνη, κ. Ιωάννη Σύψα και κ. Ευάγγελο Παραλίκα.

Βρίσκεται εντός της πόλεως, έξω από το Κάστρο, στη συμβολή των οδών Καλυδώνος και Παιωνίου Ν. Ο Ναός είναι λιθόκτιστος με πέντε τρούλους (τέσσερις μικρούς στις τέσσερις γωνίες και έναν μεγάλο στο μέσον).

Βορειοδυτικά του Ναού, στου αύλειο χώρο, υπάρχει λιθόκτιστο κωδωνοστάσιο και βορειότερα λιθόκτιστη κρήνη, ενώ νοτιοδυτικά υπάρχει οίκημα που εξυπηρετεί τον Ναό.

Ο εσωτερικός χώρος του Ναού και του Κωδωνοστασίου είναι αγιογραφημένος με σύγχρονη βυζαντινή αγιογράφιση. Από παλαιά εφημερίδα πληροφορούμεθα ότι το 1924 ιδρύθηκε ο « Σύλλογος Ναυτικών Ναυπακτίας» με σκοπό να κτισθεί ναός σε οικόπεδο που αγοράστηκε από τον Σύλλογο γι' αυτόν τον σκοπό. Από το έτος 1925 άρχισε να ενεργοποιείται ο Σύλλογος και διενεργούσε εράνους. Τελικά αποπερατώθηκε το 1932. Η ανακαίνιση άρχισε το 1991 με την προσθήκη κωδωνοστασίου και οικήματος και ολοκληρώθηκε μετά από λίγα χρόνια. Γιορτάζει στις 17 Δεκεμβρίου και 24 Αυγούστου.

---

³ Εφημερίδα « Η ΝΑΥΠΑΚΤΙΑ», Φεβρ. 1925. «ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΚΗ» 51, Ιουλ. Αυγ. 1991.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

2.1 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Οι χριστιανοί από τους πρώτους αιώνες επέδειξαν ιδιαίτερη μέριμνα για τους χώρους τελέσεως του μυστηρίου της Θείας Ευχαριστίας. Αρχικά αυτοί ήταν χώροι ιδιωτικοί και συγκεκριμένα αίθουσες εντεταγμένες στην αστική αρχιτεκτονική κάθε περιοχής.

Εικόνα 1. Χριστιανικές κατακόμβες.

Τις αρχαιότερες μαρτυρίες για τους χώρους προσευχής και λατρείας (ευχαριστιακής συνάξεως) των πρώτων αιώνων παρέχουν οι Πράξεις των Αποστόλων. Κατά την περίοδο των διωγμών οι χριστιανοί συναθροίζονταν μυστικά επίσης σε υπόγειους ταφικούς χώρους (κατακόμβες) όπου και τελούσαν τις θρησκευτικές τους τελετές. Με την πάροδο του χρόνου, καθιερώθηκαν μόνιμοι χώροι, που για τις ανάγκες της Θείας Λατρείας (ακόμα δεν είχε παγιωμένη μορφή), διαμορφώθηκαν ειδικά. Έμειναν γνωστοί με τις ονομασίες «κατ' οικον εκκλησία», «οίκος Θεού», «οίκος Κυρίου» και «κυριακόν».

Μετά το διάταγμα των Μεδιολάνων, το 313 μ.Χ. και την αναγνώριση του Χριστιανισμού ως ισότιμου με τις άλλες θρησκείες της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, άρχισε η ανέγερση των πρώτων ναών, προκειμένου να στεγαστούν τα πολυάριθμα πλήθη των πιστών. Όπως ήταν αναμενόμενο κατά την πρώτη αυτή περίοδο της

χριστιανικής αρχιτεκτονικής, χρησιμοποιήθηκαν τύποι οικείοι στο ελληνορωμαϊκό περιβάλλον, μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε ο Χριστιανισμός. Άλλωστε εξ ορισμού, ρυθμός είναι ο διά των αρχιτεκτονικών μορφών τρόπος εκφράσεως του πνεύματος μιας εποχής. Κάθε ρυθμός έχει άμεση σχέση με αυτόν που προηγήθηκε και με αυτόν που άμεσα θα τον διαδεχθεί, με κύρια στοιχεία της εκάστοτε αλλαγής να αποτελούν η θρησκεία, οι κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες, τα ήθη και τα έθιμα, τα διαθέσιμα υλικά και το φυσικό περιβάλλον.

Έτσι κατά την παλαιοχριστιανική περίοδο, θα χρησιμοποιηθεί τόσο ο τύπος της βασιλικής με τις διάφορες παραλλαγές της όσο και αυτού των περίκεντρων κτηρίων με τις επίσης ποικίλες παραλλαγές του. Εν συνεχεία κατά την εποχή του Ιουστινιανού, εμφανίζεται η βασιλική με τρούλο, με κορυφαίο μνημείο της Χριστιανοσύνης, την Αγία Σοφία στην Κωνσταντινούπολη. Κατά την Μεσοβυζαντινή Περίοδο εμφανίζονται δύο ακόμα τύποι ναών, οι σταυροειδείς εγγεγραμμένοι με τις πάμπολλες παραλλαγές τους και οι οκταγωνικοί. Πρόκειται για τους τύπους ναών που συναντάμε στα εναπομείναντα Βυζαντινά εκκλησάκια της Αθήνας, και ως εκ τούτου τα χαρακτηρίστηκα τους παρατίθενται αναλυτικά σε ξεχωριστή ενότητα, εδώ. Τέλος, στη δύση του Βυζαντίου εμφανίστηκαν επίσης οι τρίκογχοι αγιορείτικοι ναοί και οι πεντάτρολλοι εγγεγραμμένοι.

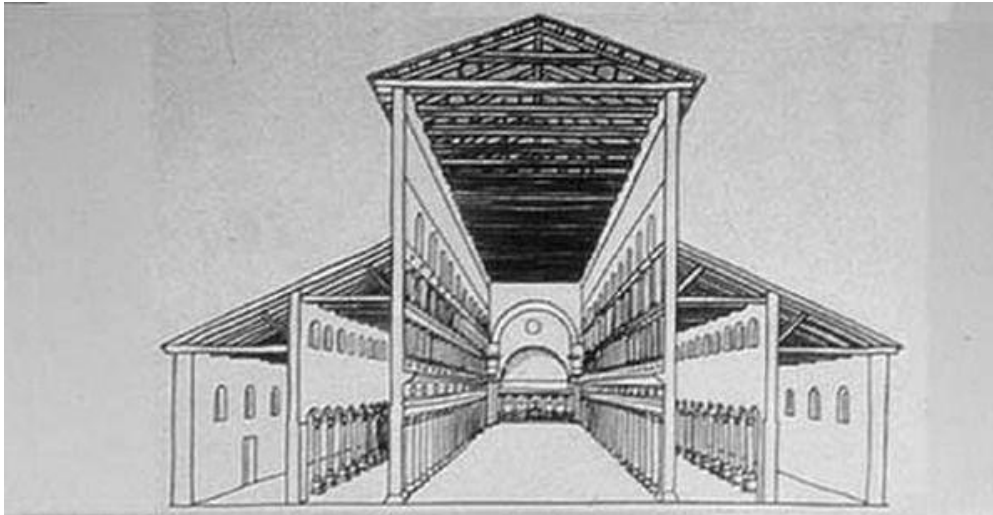
2.2 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΡΥΘΜΩΝ

2.2.1 ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Η επιτυχία της βασιλικής έγκειται στο γεγονός της ευκολίας της διαπλατύσεως των κλιτών της και της επιμηκύνσεως του κτιρίου για την κάλυψη των αναγκών του εκκλησιάσματος. Συνήθως τα κλίτη ήταν τρία ή πέντε, με υπερυψωμένο το μεσαίο για δημιουργία φωταγωγού, που φώτιζε επαρκώς το κτίριο.

Ο πιστός μέσα στην βασιλική νιώθει ότι ο χώρος είναι ατέρμονος λόγω της κυριαρχίας του κατά μήκος άξονα, που απολήγει στην ημικυκλική αψίδα του ιερού. Με τη σειρά της, η αψίδα υποδέχεται τον πιστό αγαπητικά σαν μια ανοικτή αγκαλιά, κάνοντάς τον να νιώθει οικεία στο ναό. Έμειναν γνωστοί με τις ονομασίες «κατ' οικον εκκλησία», «οίκος Θεού», «οίκος Κυρίου» και «κυριακόν».

Εικόνα 2. Σχεδιαστική απεικόνιση Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης.

Εικόνα 3. Εξωτερική άποψη Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης.

Εικόνα 4. Εσωτερική άποψη ναού Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης.

2.2.2 ΠΕΡΙΚΕΝΤΡΟΣ ΝΑΟΣ - ΡΟΤΟΝΤΑ

Πρόκειται για συνήθως κυκλικά ή οκταγωνικά κτίρια με ξύλινη στέγαση και τονισμένους τους κατακόρυφους άξονες τους, προκειμένου να προσδώσουν στους πιστούς μια αίσθηση συγκεντρώσεως, ηρεμίας και ψυχικής ανατάσεως. Άλλωστε η βαθμιαία ανάταση των θόλων, που στηρίζουν τον τρούλλο, ανυψώνει αυτόματα το βλέμμα και το πνεύμα του θεατή προς το φως. Το ιερό, τοποθετείται υποχρεωτικά στο κέντρο του ναού, προκειμένου όλοι οι μετέχοντες της Θείας Λατρείας να έχουν οπτική των τεκταινομένων, θυμίζοντας σκηνή θεάτρου τοποθετημένη στο κέντρο μιας κυκλικής αίθουσας.

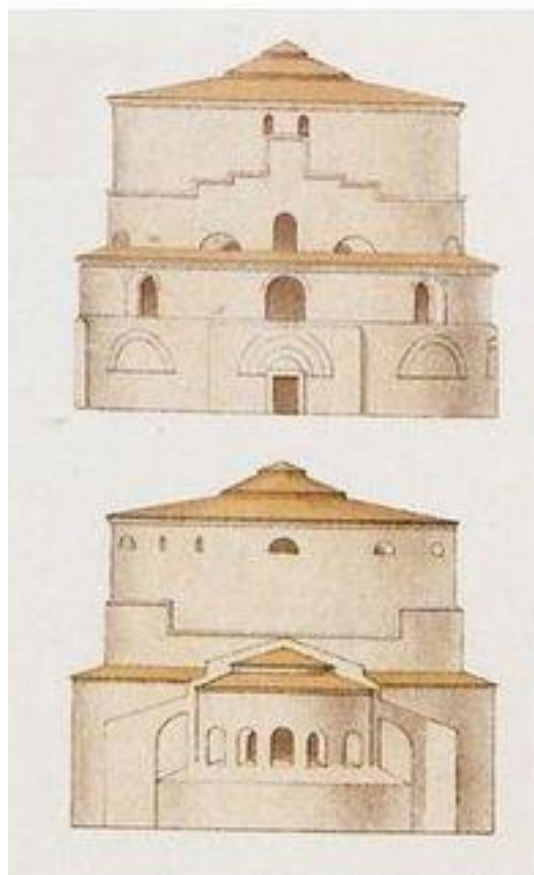

Εικόνα 5. Ροτόντα Αγίου Γεωργίου στην Θεσσαλονίκη.

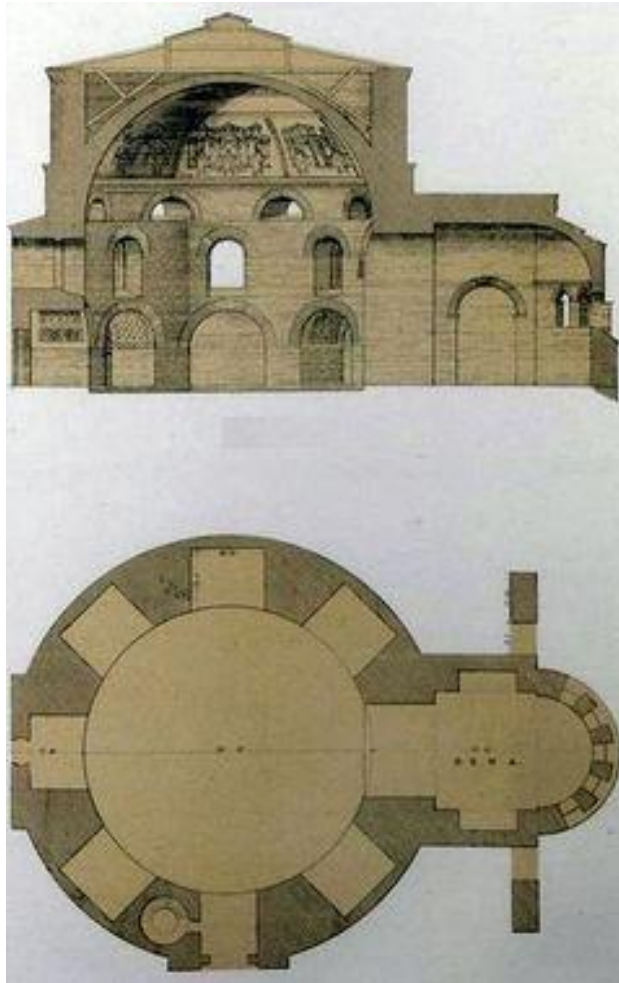

Εικόνα 6. Ροτόντα Αγίου Γεωργίου Θεσσαλονίκης.

Εικόνα 7. Σχεδιαστική αναπαράσταση Ροτόντας Θεσσαλονίκης.

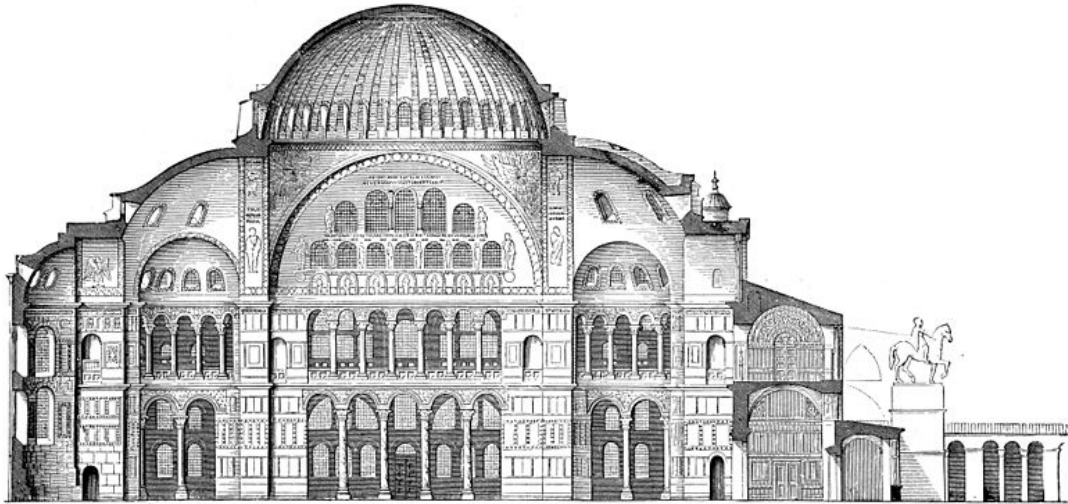

Εικόνα 8. Κάτοψη και τομή κατά μήκος Αγίου Γεωργίου ροτόντας

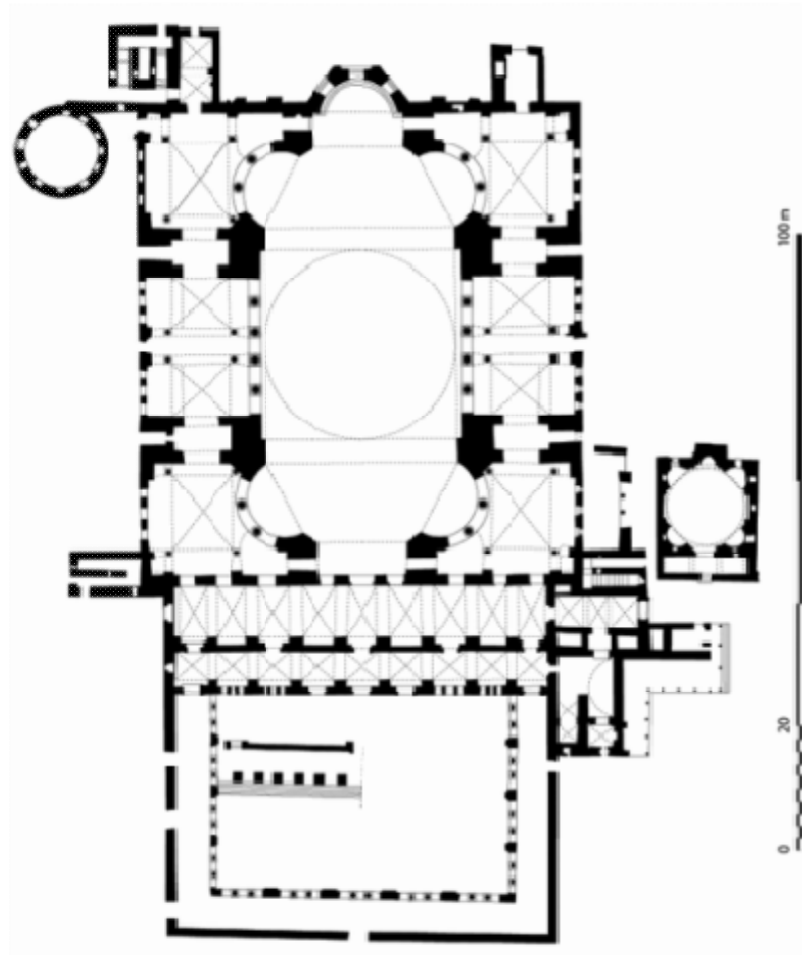
2.2.3 ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΜΕΤΑ ΤΡΟΥΛΛΟΥ

Πρόκειται για έναν ιδιοφυή συνδυασμό των ρυθμών της βασιλικής και του περίκεντρο ναού. Σημαντική καινοτομία του ρυθμού αυτού αποτέλεσε η στήριξη του μεγάλου διαστάσεων τρούλλου του εκάστοτε ναού, σε τέσσερα σφαιρικά τρίγωνα, ικανά να αντέξουν το βάρος του. Στεκόμενος λοιπόν ο πιστός κάτω από ένα τέτοιο υψηλό και μεγάλο σε διάμετρο τρούλλο, βίωνε εσωτερικά κατά τρόπο μυστηριακό το άπειρο της Θεότητας, αλλά και το γεγονός της σημαντικότητας της υπάρξεως του, αφού αισθάνεται ότι είναι κάτω από την σκέπη του παντοκράτορος Θεού.

Το αρχιτεκτόνημα της βασιλικής μετά τρούλλου της Αγίας του Θεού Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη υπήρξε μακράν ο αριστουργηματικότερος καλλιτεχνικός βυζαντινός ναός όλων των εποχών. Δια αυτό το λόγο αφιερώθηκε στο Πρόσωπο του Ιησού Χριστού, ο οποίος είναι «η Σοφία και ο Λόγος του Θεού» και εόρταζε κατά την Δεσποτική εορτή της Μεσοπεντηκοστής.

Εικόνα 9. Σχεδιαστική αναπαράσταση Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως.

Εικόνα 10. Κάτοψη ναού Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως

Εικόνα 11. Τρισδιάστατη απεικόνιση Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως.

Εικόνα 12. Εσωτερική άποψη Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως

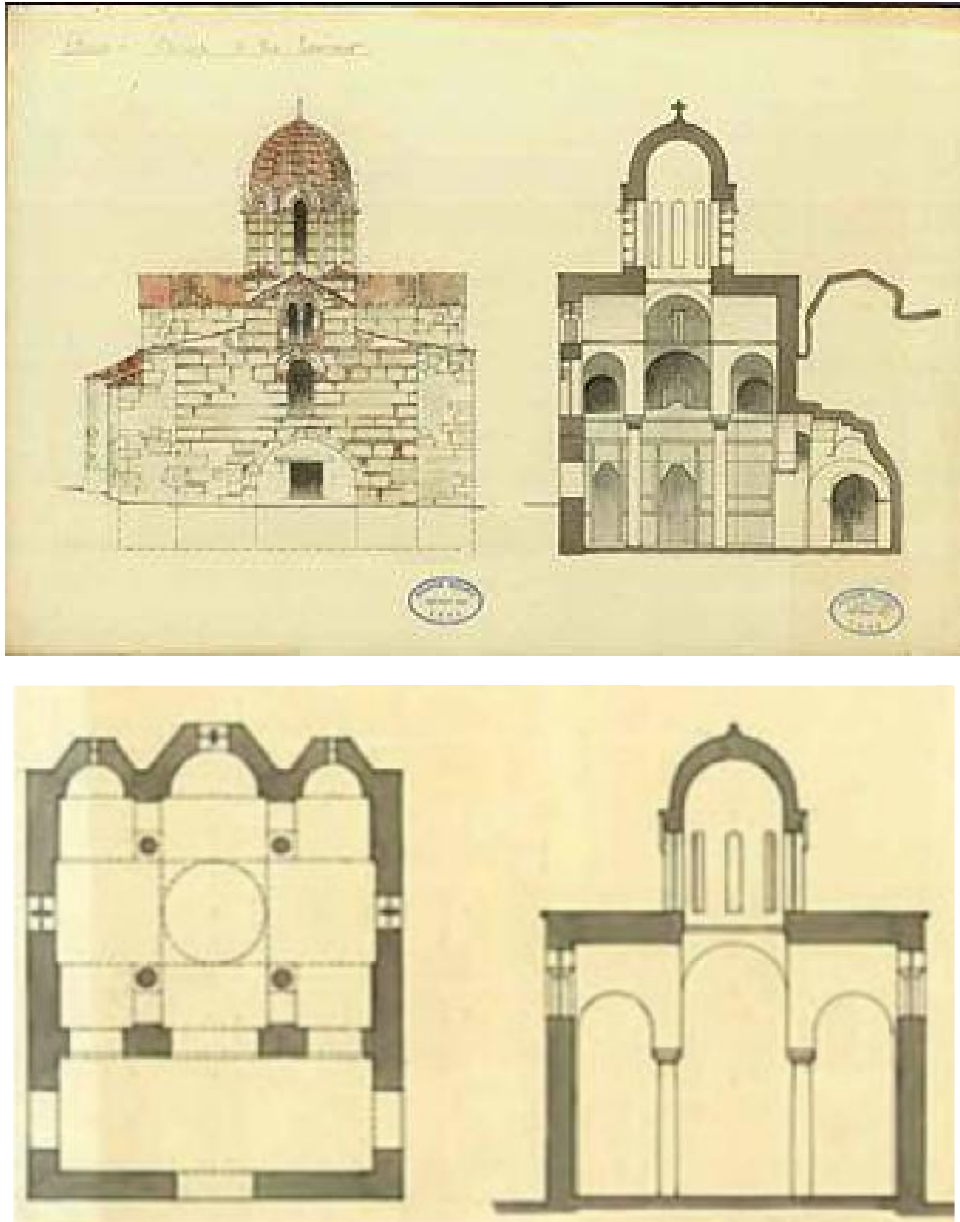

2.2.4 ΣΤΑΥΡΟΕΙΔΩΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΣ ΝΑΟΣ

Κατά την διάρκεια του 8ου με 10ο αιώνα μ.Χ. ο τύπος της βασιλικής με τρούλο εξελίσσεται συνεχώς, με τις εξωτερικές διαστάσεις των ναών να τείνουν προς τετραγωνισμό. Ταυτόχρονα, τα εγκάρσια κλίτη των εκκλησιών διασταυρώνονται με τα αντίστοιχα εσωτερικά, που στηρίζουν τον θόλο, σχηματίζοντας έτσι το σημείο του σταυρού. Στο κέντρο ακριβώς του νοητού αυτού σταυρού, υψώνεται κατά κανόνα ένας σχετικά ψηλός τρούλλος με μικρή διάμετρο, ορατός όμως εσωτερικά μόνο από το κέντρο του ναού. Θέλοντας να «αντισταθμίσουν» αυτή τη μειωμένη ορατότητα του τρούλλου, οι βυζαντινοί αρχιτέκτονες τόνισαν υπέρμετρα τον κατακόρυφο άξονα του κέντρου και ταυτόχρονα τον τρούλο με υψιτενές τύμπανο. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο ψηλός σαν κυπαρίσσι τρούλος, επιτυγχάνει να προσδώσει με χάρη, την έννοια του Υψηλού.

Εικόνα 13. Βόρεια πλευρά Αγίων Ασωμάτων Θησείου.

Εικόνα 14. Κάτοψη και τομή κατά μήκος Αγίων Ασωμάτων

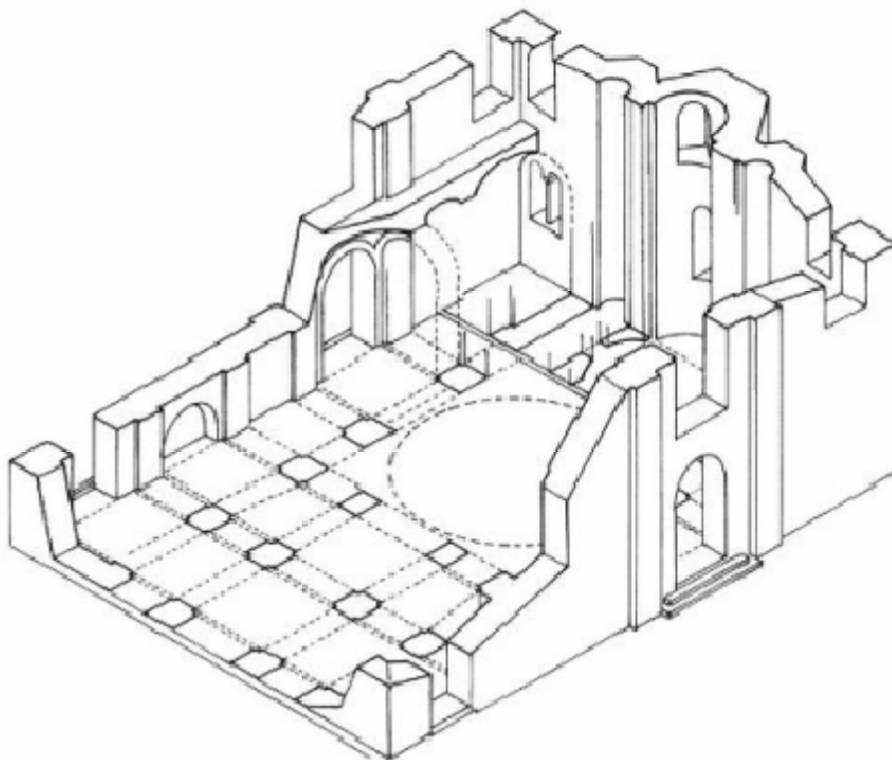
2.2.5 ΟΚΤΑΓΩΝΙΚΟΣ ΝΑΟΣ

Στους οκταγωνικούς ναούς ο κεντρικός χώρος διευρύνεται εκ νέου και επαναφέρει στη μνήμη μας την μεγάλη ζεστή αγκαλιά του δίχως τύμπανο τρούλλου της Αγία Σοφιάς. Η βίωση του Υψηλού γίνεται εφικτή εδώ, με την στήριξη του επιβλητικού τρούλλου σε οκτώ τόξα. Στον οκταγωνικό τύπο ανασταίνεται λοιπόν το ενιαίο του χώρου κάτω από τη φανερή κυριαρχία του τρούλλου, ώστε να δημιουργείται η εντύπωση της δυναμικής ενότητας του συνόλου, Εν αντιθέσει με τον σταυροειδή εγγεγραμμένο ναό που τα μέλη του χώρου διασπώνται λίγο ή πολύ σε

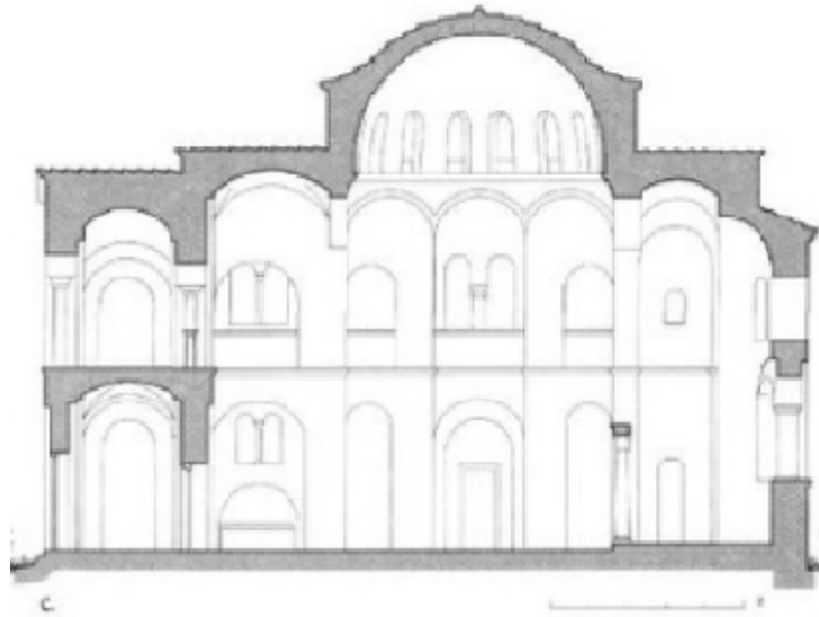
αυτόνομα μέρη, στον οκταγωνικό ναό τα μέλη αποκτούν μια αυτοτέλεια και οντότητα τόση, ώστε να εναρμονίζονται ελεύθερα στο σύνολο.

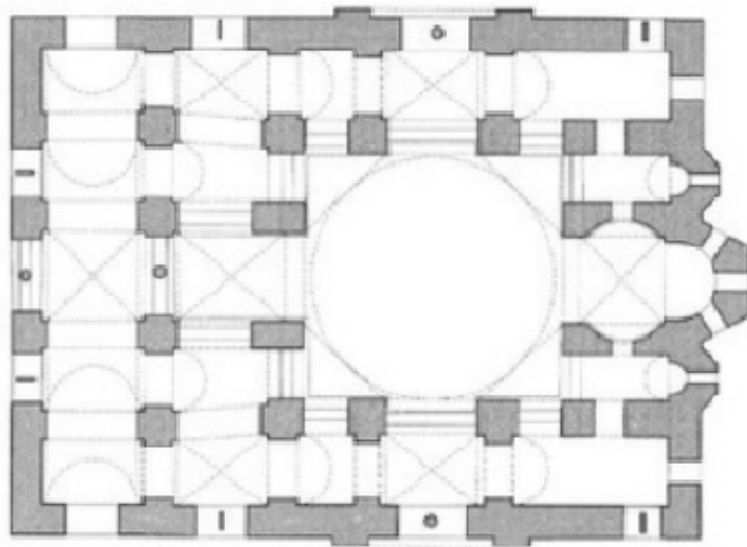
Εικόνα 15. Ναός Σωτήρος Λυκοδήμου στην Αθήνα (Οδός Φιλελλήνων).

Εικόνα 16. Σχεδιαστική αναπαράσταση εσωτερικού ναού Σωτήρος Λυκοδήμου.

Εικόνα 17. Σχεδιαστική αναπαράσταση ναού Σωτήρος Λυκοδήμου

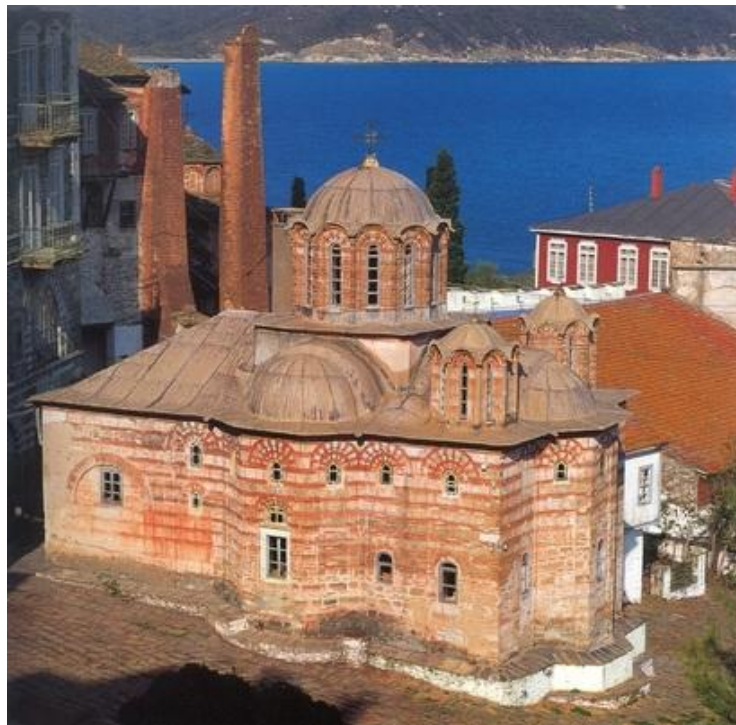

Εικόνα 18. Κάτοψη ναού Σωτήρος Λυκοδήμου

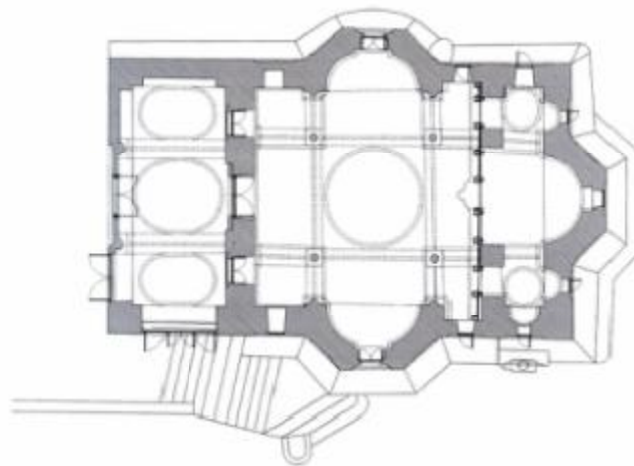

2.2.6 ΑΓΙΟΡΙΤΙΚΟ ΤΡΙΚΟΓΧΟΣ

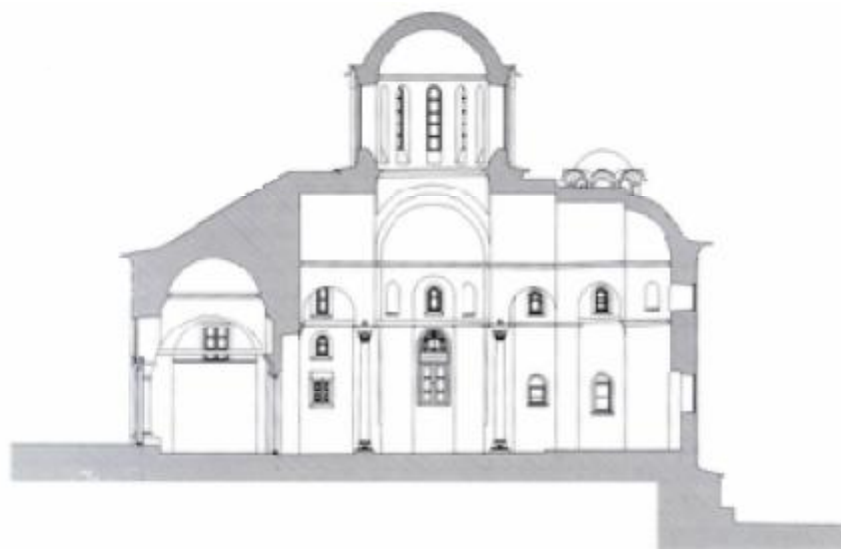
Αποτελεί παραλλαγή του σταυροειδούς εγγεγραμμένου ρυθμού με μοναδική διαφοροποίηση την απόληξη της βόρειας και νότιας κεραίας του ναού σε κόγχες. Πρόκειται δηλαδή για αρχιτεκτονικό τύπο ναού, που η κεντρική τετράγωνη αίθουσα του στεγάζεται με τρούλο και οι δύο πλαϊνές του πλευρές διαθέτουν κόγχες, προκειμένου να στεγαστούν οι χοροί των ιεροψαλτών. Ο τύπος ονομάζεται έτσι, επειδή όχι μόνο δημιουργήθηκε αλλά και επιχωριάζει στο Άγιο Όρος .

Εικόνα 19. Ναός Τιμίας Ζώνης Βατοπεδίου Αγίου Όρους.

Εικόνα 20. Κάτοψη ναού Τιμίας Ζώνης Βατοπεδίου Αγίου Όρους.

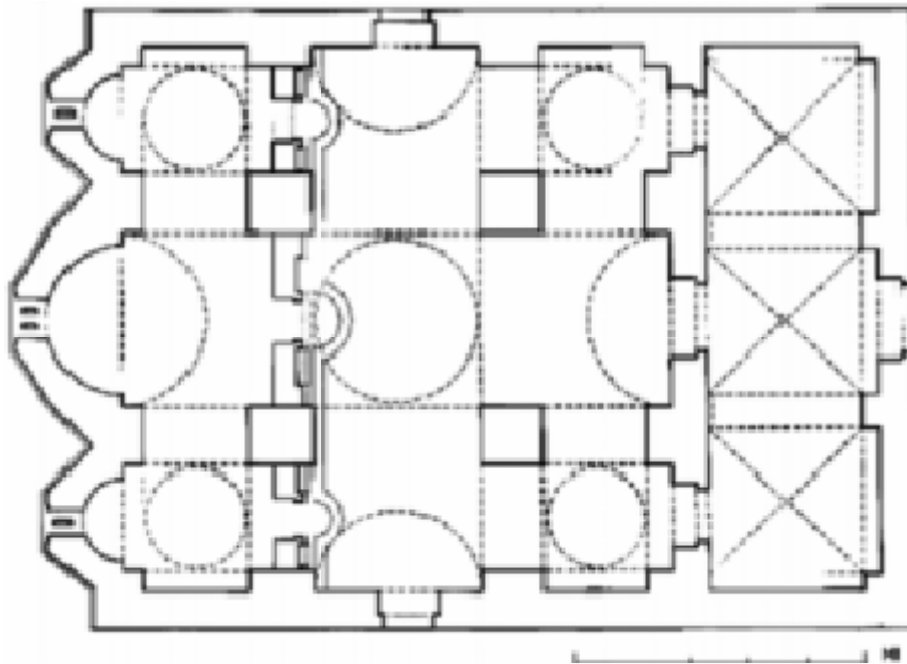
Εικόνα 21. Σχεδιαστική αναπαράσταση ναού Τιμίας Ζώνης Βατοπεδίου Αγίου Όρους.

2.2.7 ΠΕΝΤΑΤΡΟΥΛΛΟΣ ΕΓΕΓΓΡΑΜΜΕΝΟΣ

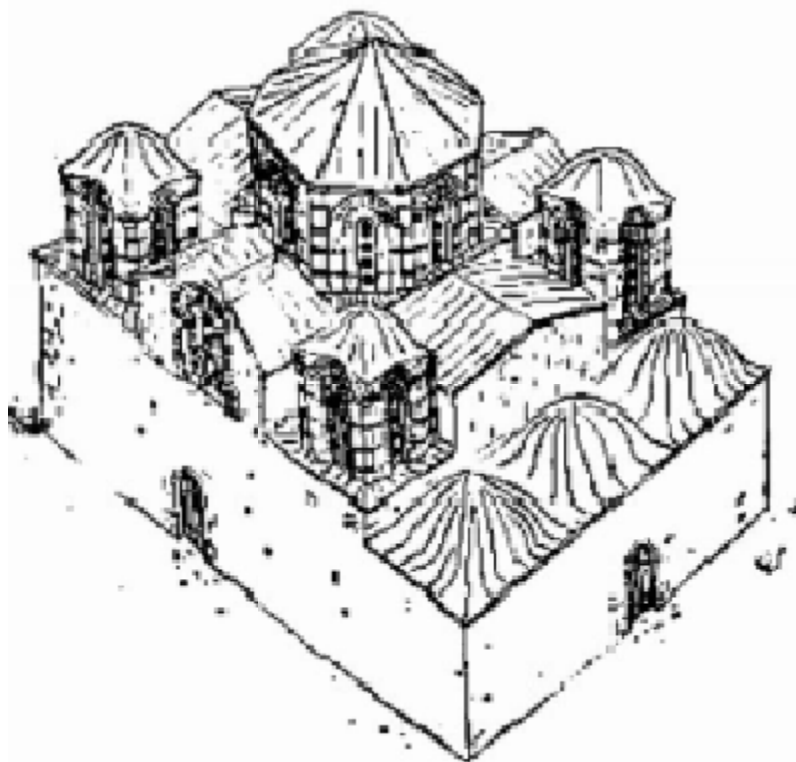
Πρόκειται για κυρίαρχο ρυθμό της Μακεδονίας, της Σερβίας και γενικότερα των δυτικών Βαλκάνιων. Οφείλει την ονομασία του στην εισαγωγή τεσσάρων επιπλέον σχετικά χαμηλών τρούλλων στις γωνίες του ναού. Οι τέσσερις αυτοί τρουλίσκοι, αν και τελείως αποκομμένοι εσωτερικά από τον κεντρικό τρούλλο επιτυγχάνουν με επιτυχία να εξισορροπήσουν αισθητικά εξωτερικά τον όγκο του.

Εικόνα 22. Παναγία Παντάνασσα Βοιών Λακωνίας.

Εικόνα 23. Κάτοψη ναού Παναγίας Παντάνασσας Βοιών Λακωνίας.

Εικόνα 24. Σχεδιαστική αναπαράσταση Παναγίας Παντάνασσας Βοιών Λακωνίας

2.2.8 ΣΤΑΥΡΕΠΙΣΤΕΓΟΣ ΝΑΟΣ

Πρόκειται για ναούς της υστεροβυζαντινής περιόδου, που επιχωριάζουν στην κυρίως Ελλάδα. Πρωτοεμφανίζονται στη δύση της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας τον 13ο αιώνα μ.Χ. και είναι αποκύημα της ανάγκης για ευκολία και οικονομία στην ανέγερσή τους. Πρόκειται –συνήθως- για μικρής κλίμακας θολοσκεπείς ναούς, μονόκλιτους ή τρίκλιτους, των οποίων η κατά μήκος καμάρα διακόπτεται από μία δεύτερη εγκάρσια και ψηλά τοποθετημένη καμάρα, έτσι ώστε στη στέγη σχηματίζεται με σαφήνεια το σχήμα του σταυρού, στο οποίο οφείλεται και η ονομασία του τύπου.

Εικόνα 25. Σταυρεπίστεγος ναός Αγίας Τριάδος Κρανιδίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΑΓΙΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ

3.1 ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Το φωτογραφικό υλικό είναι τραβηγμένο κατά την διάρκεια της αποτύπωσης που πραγματοποιήσαμε στον χώρο του Αγίου Διονυσίου Ναύπακτου.

Εικόνα 26. Πρόσψη Ναού. Είσοδος στον χώρο.

Εικόνα 27. Νότια πλευρά ναού.

Εικόνα 28. Πλευρά Ιερού.

Εικόνα 29. Ανατολική πλευρά.

Εικόνα 30. Καμπαναριό

Εικόνα 31. Αποτύπωση περιβάλλοντος χώρου.

Εικόνα 32. Πρόσοψη καμπαναριού.

Εικόνα 33. Ισόγειος χώρος

Εικόνα 34. Ισόγειος χώρος

Εικόνα 35. Αύλειος χώρος

Εικόνα 36. Εσωτερικό τρούλλου

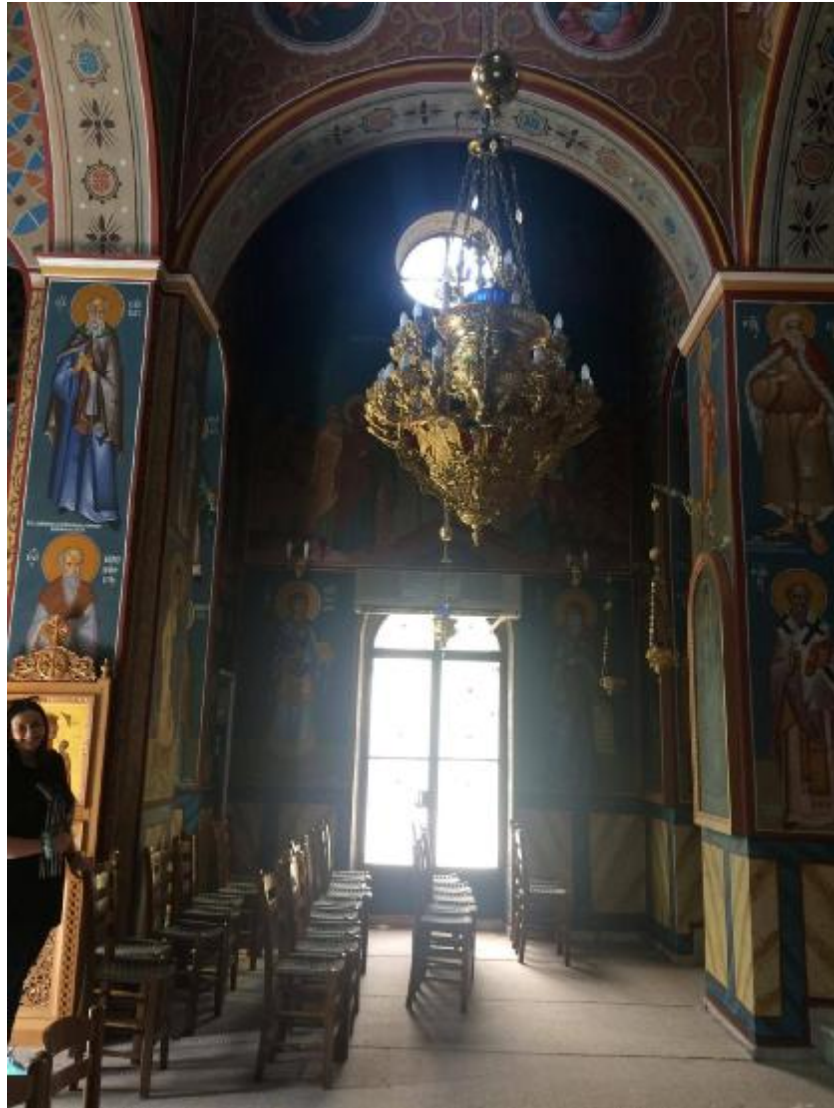

Εικόνα 37. Εσωτερικό ναού

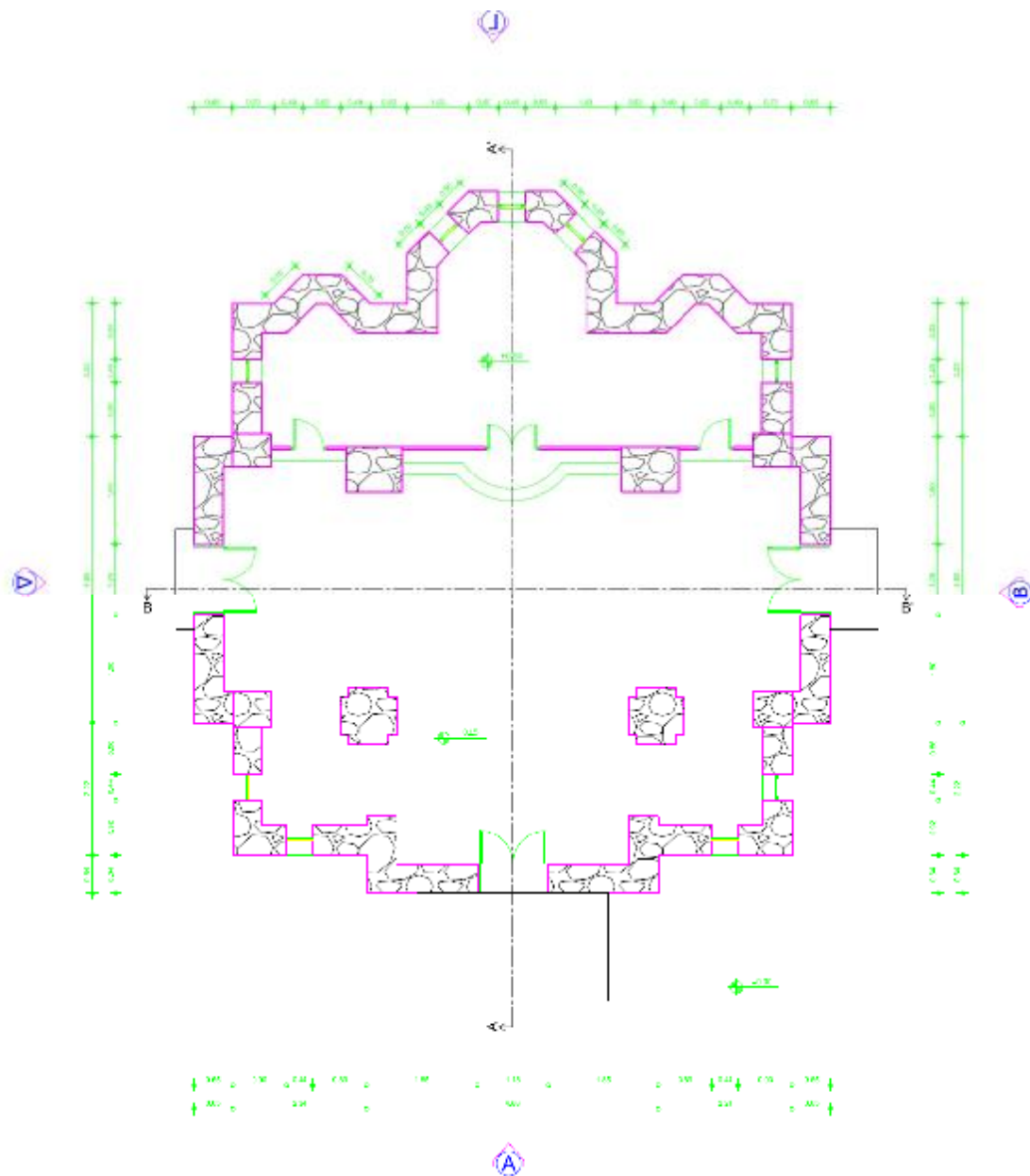

Εικόνα 38. Εσωτερικό ναού.

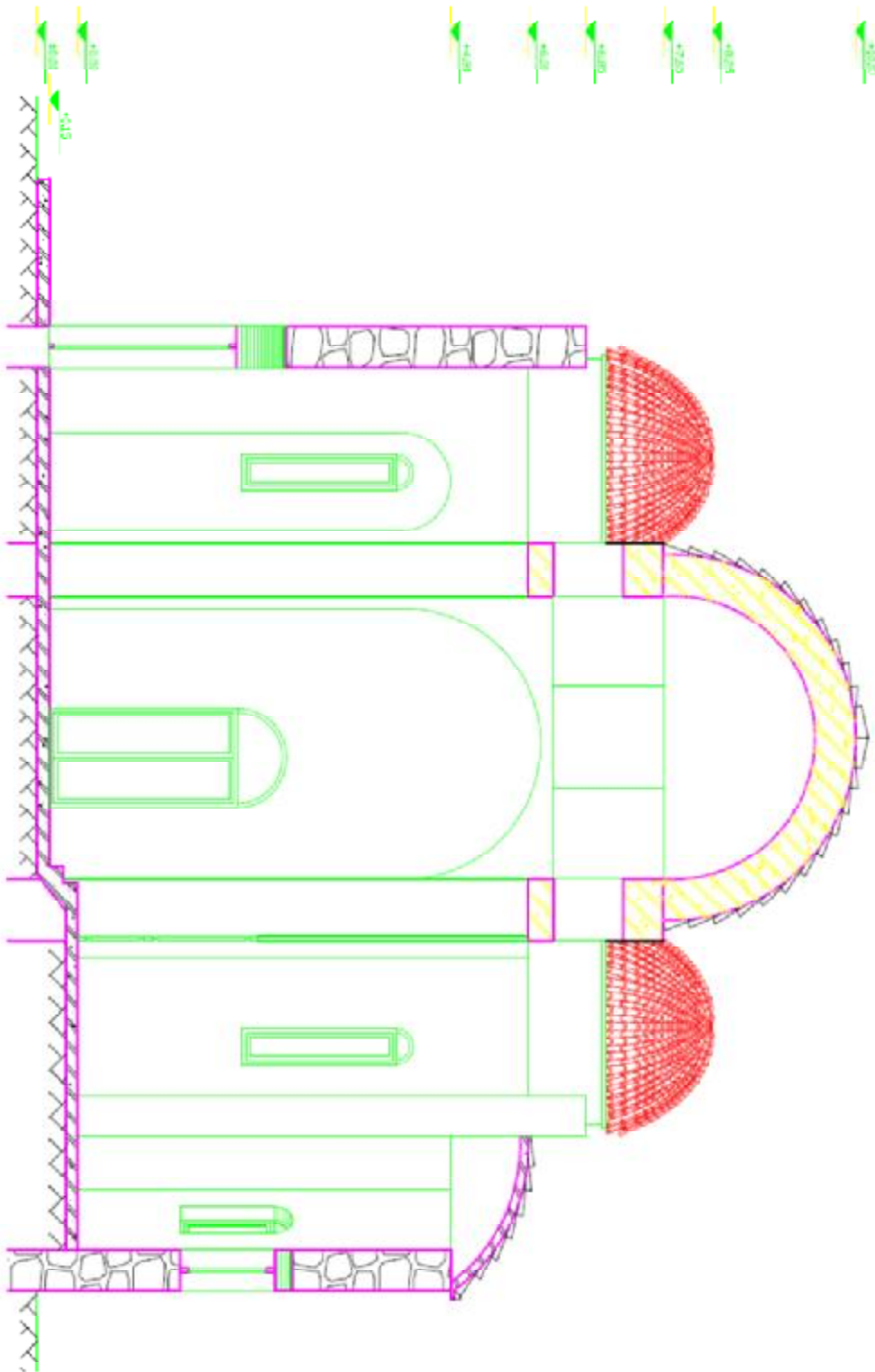

Εικόνα 39. Εσωτερικό ναού.

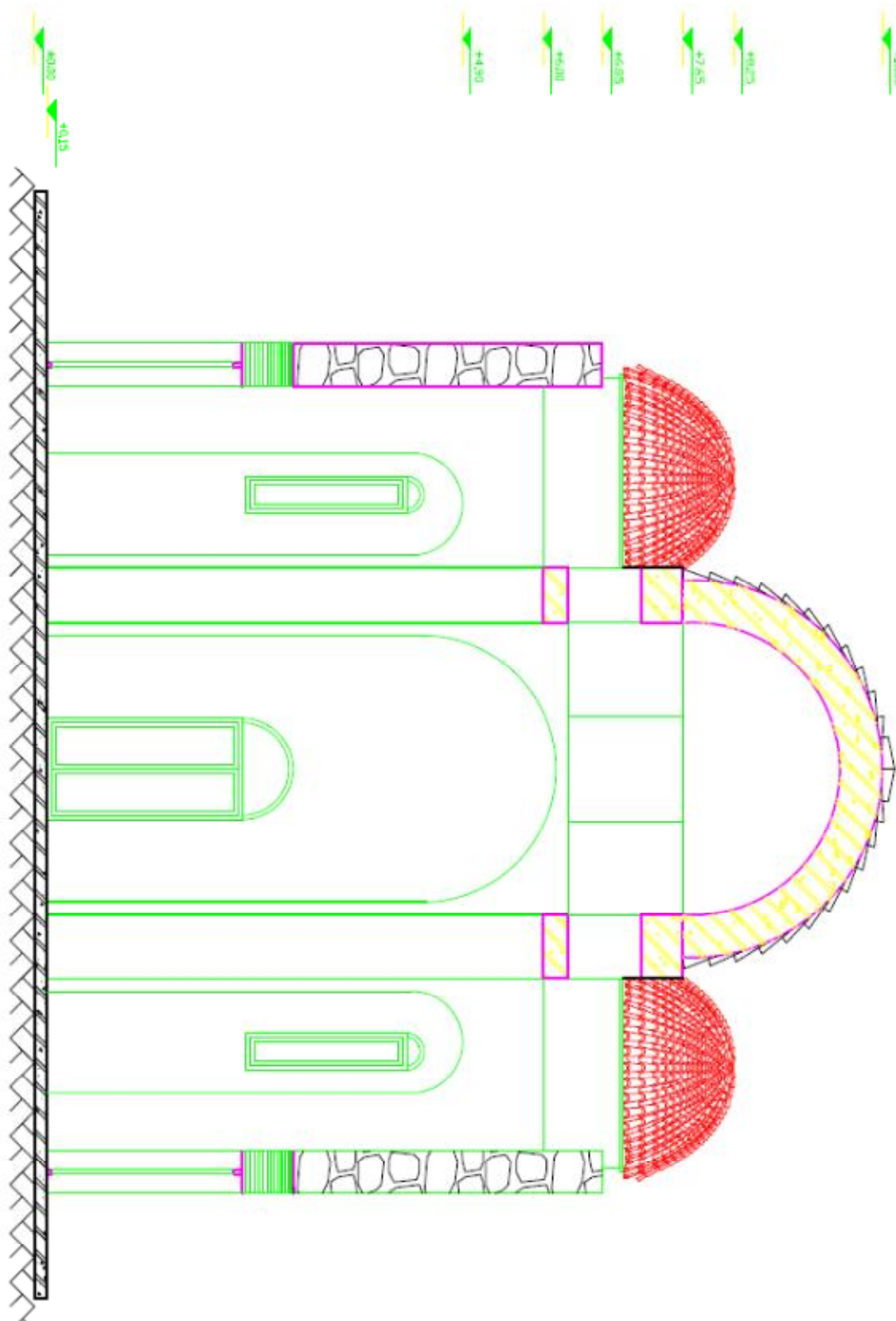
3.2 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΝΑΟΥ

Σχέδιο 1. Κάτοψη ιερού ναού

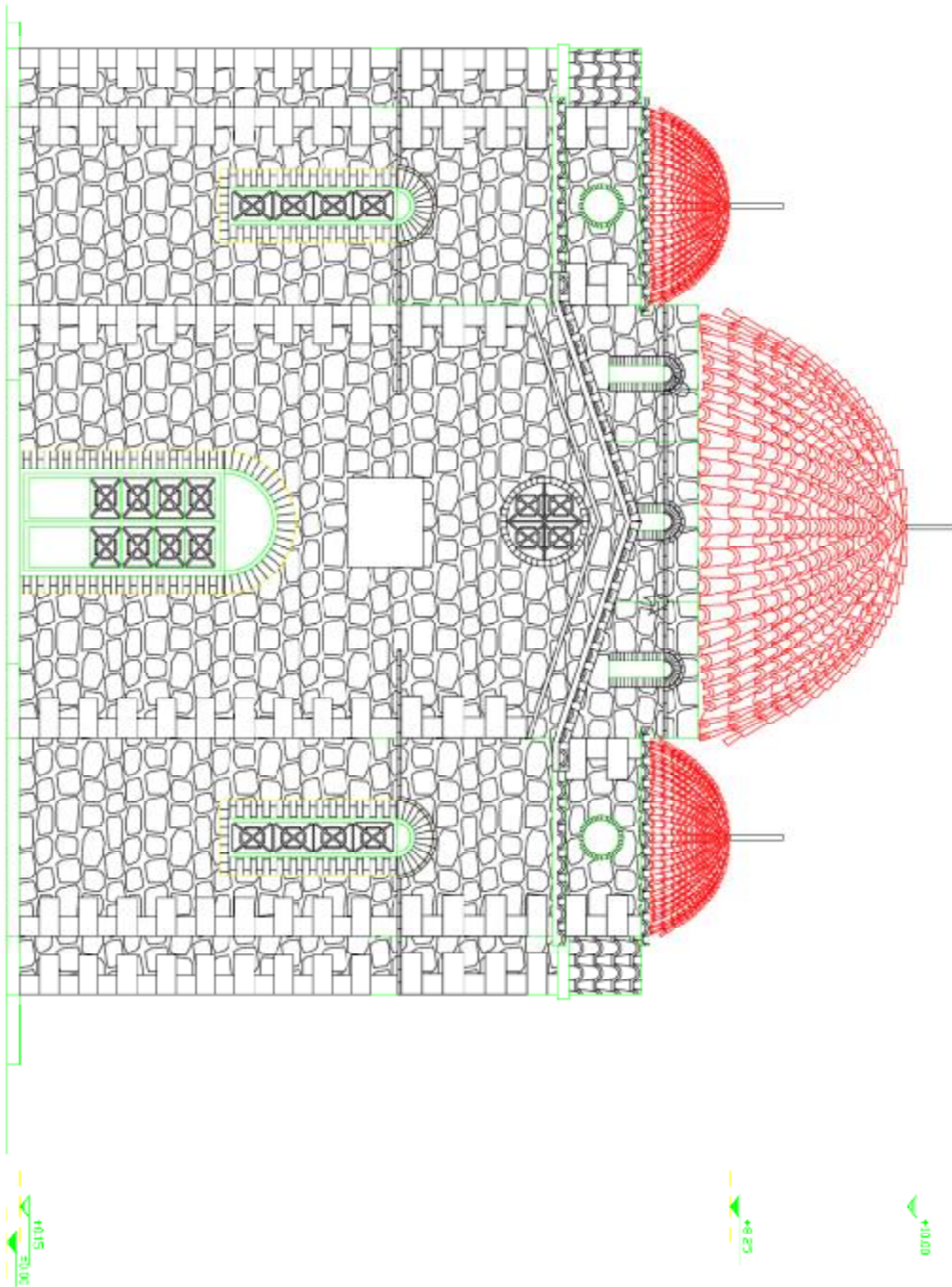

Σχέδιο 2. Τομή Α – Α΄

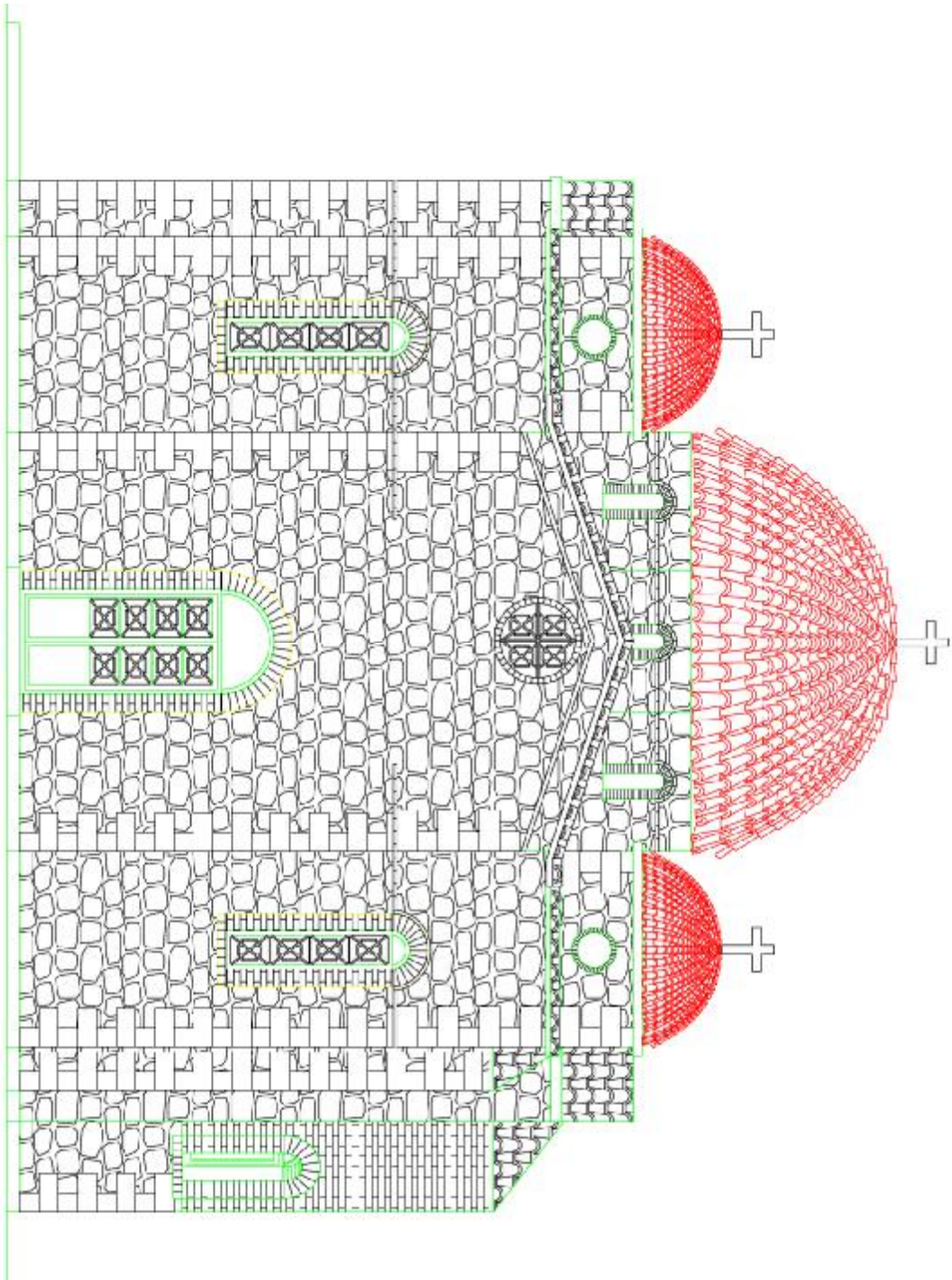
Σχέδιο 3. Τομή Β - Β'

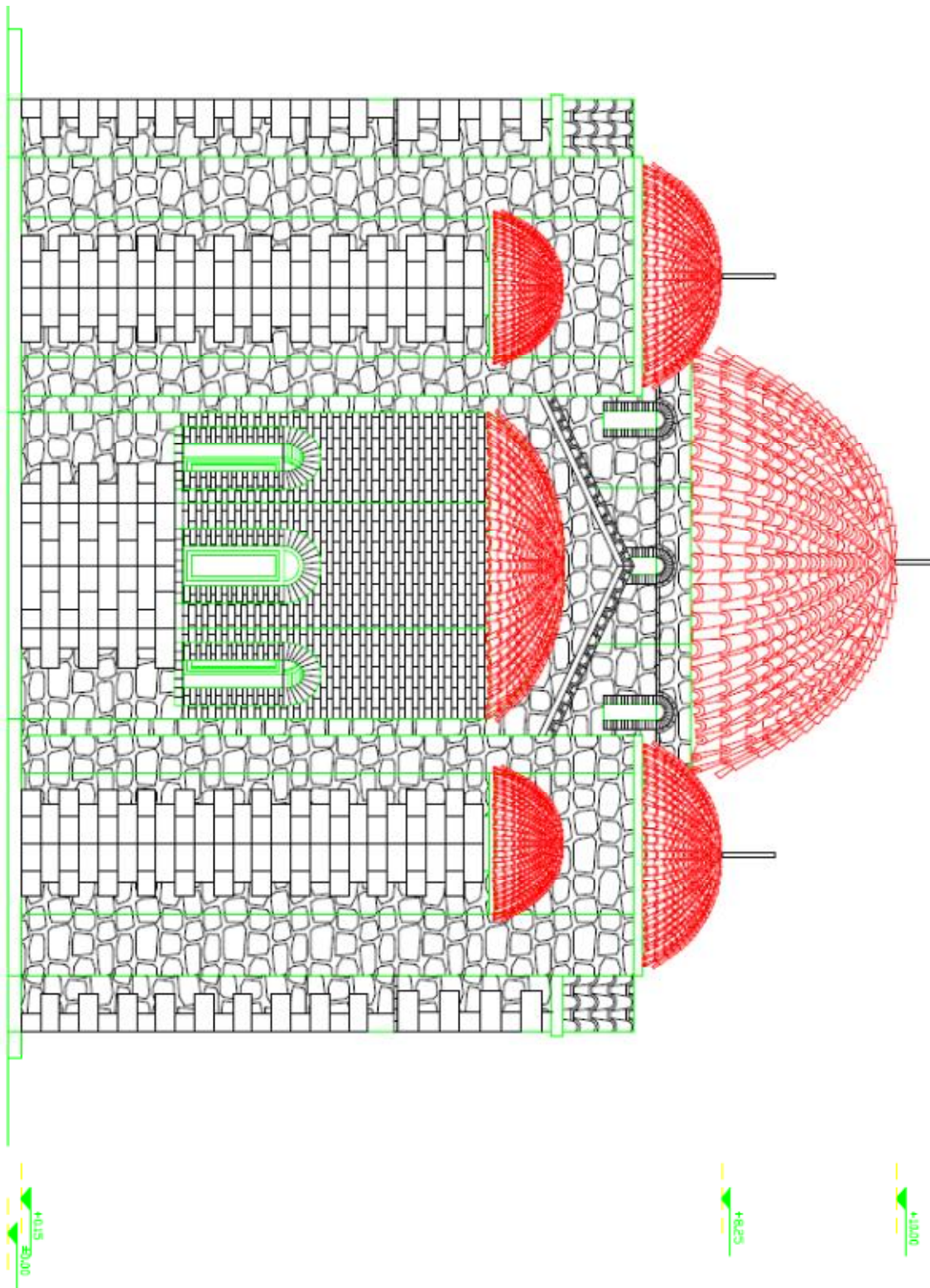

Σχέδιο 4. Όψη Α

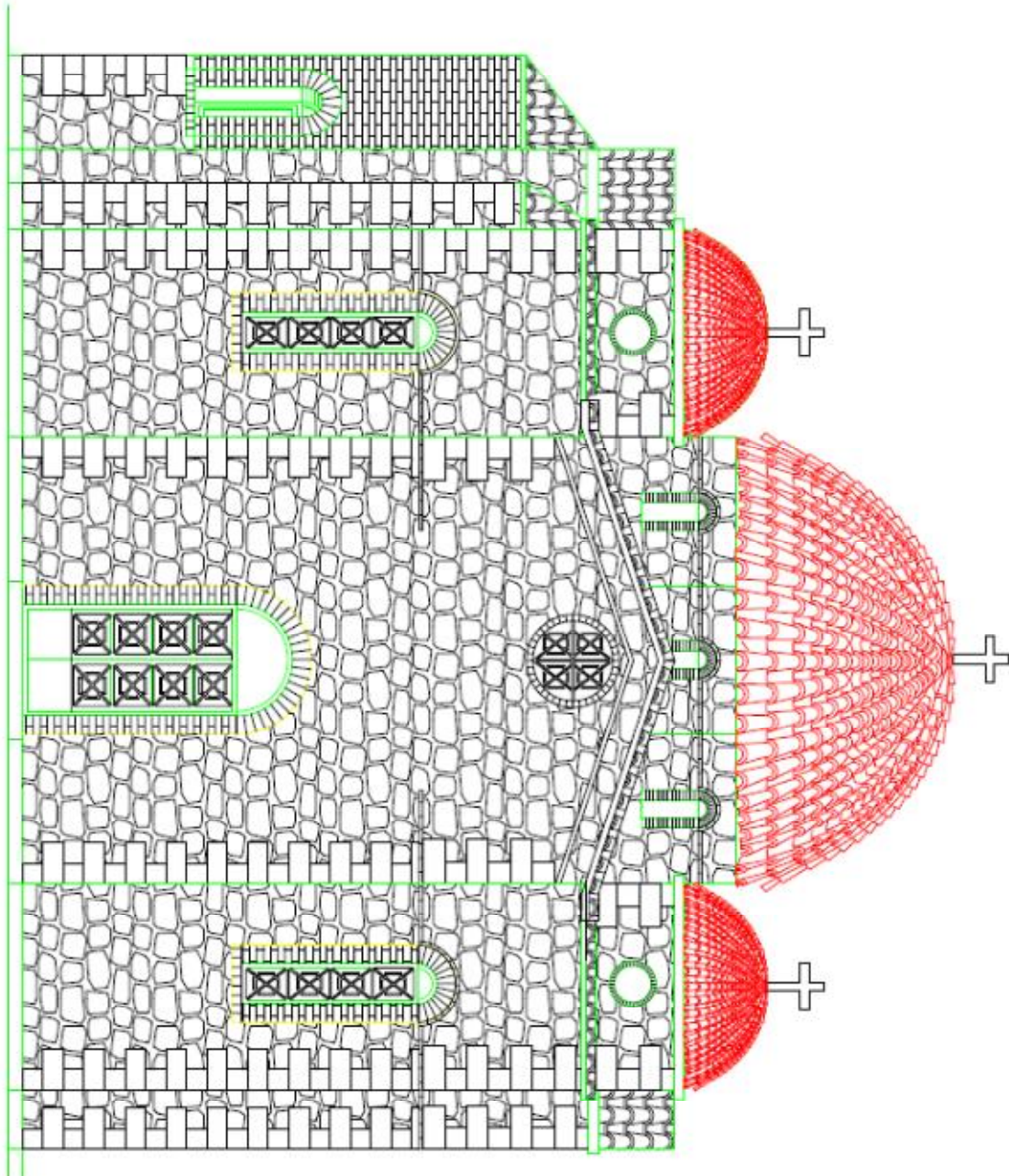

Σχέδιο 5. Όψη Β

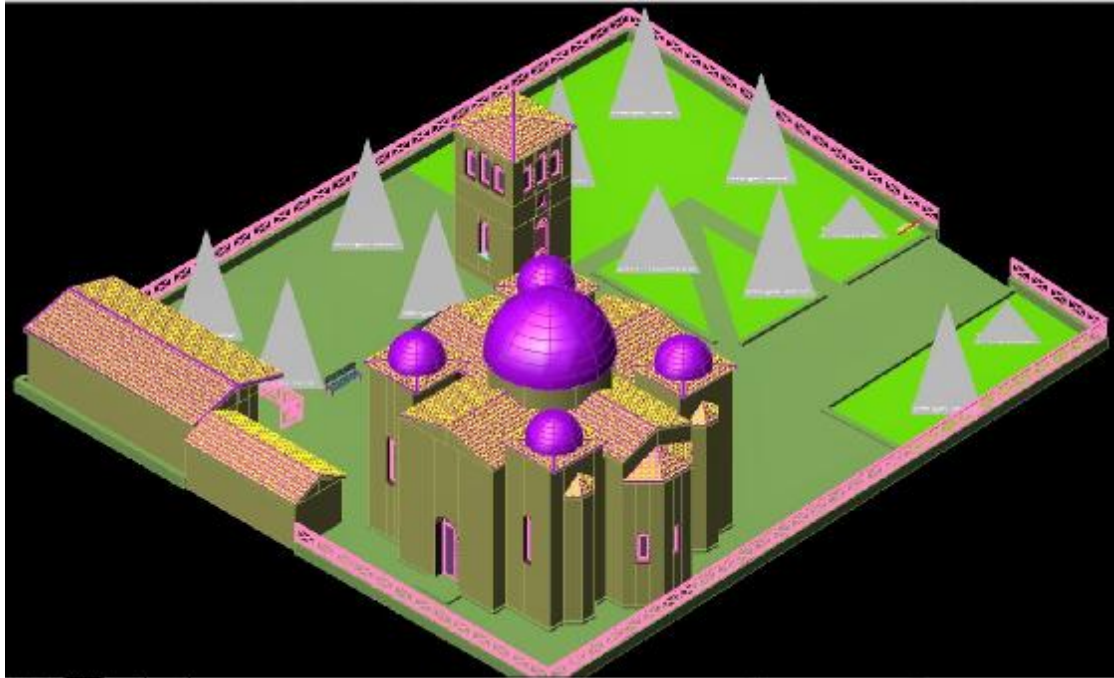
Σχέδιο 6. Όψη Γ

Σχέδιο 7. Όψη Δ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΦΩΤΟΡΕΑΛΙΣΜΟΣ

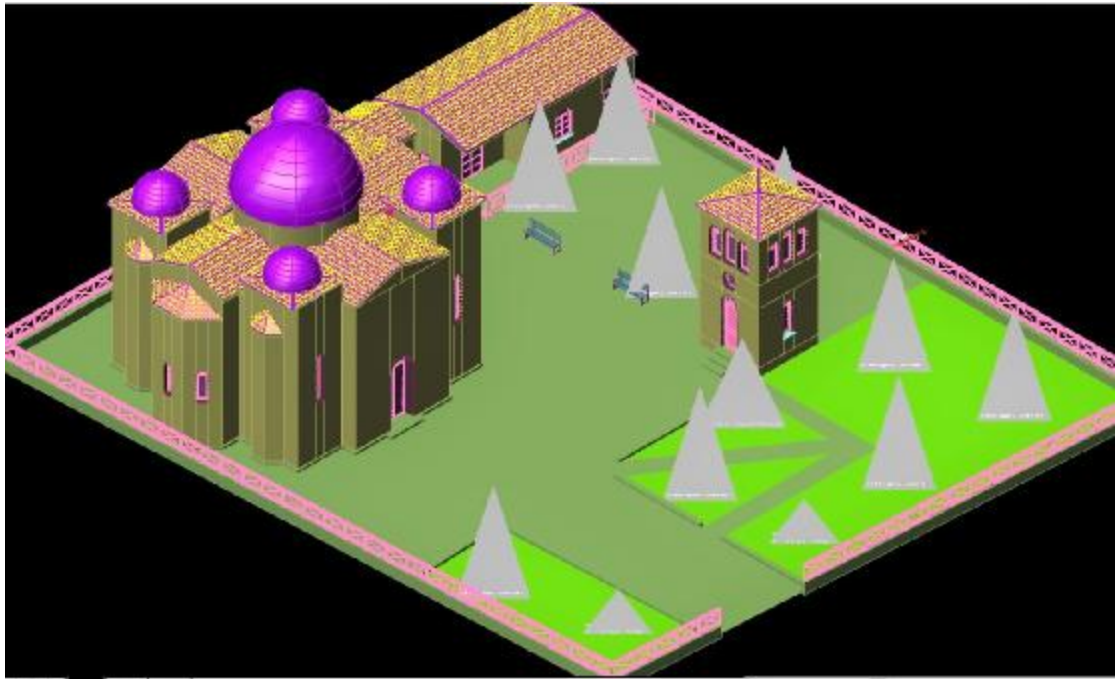

Εικόνα 40. 3 d (α)

Εικόνα 41. Φωτορεαλισμός (α)

Εικόνα 42. 3 d (β)

Εικόνα 43. Φωτορεαλισμός (β)

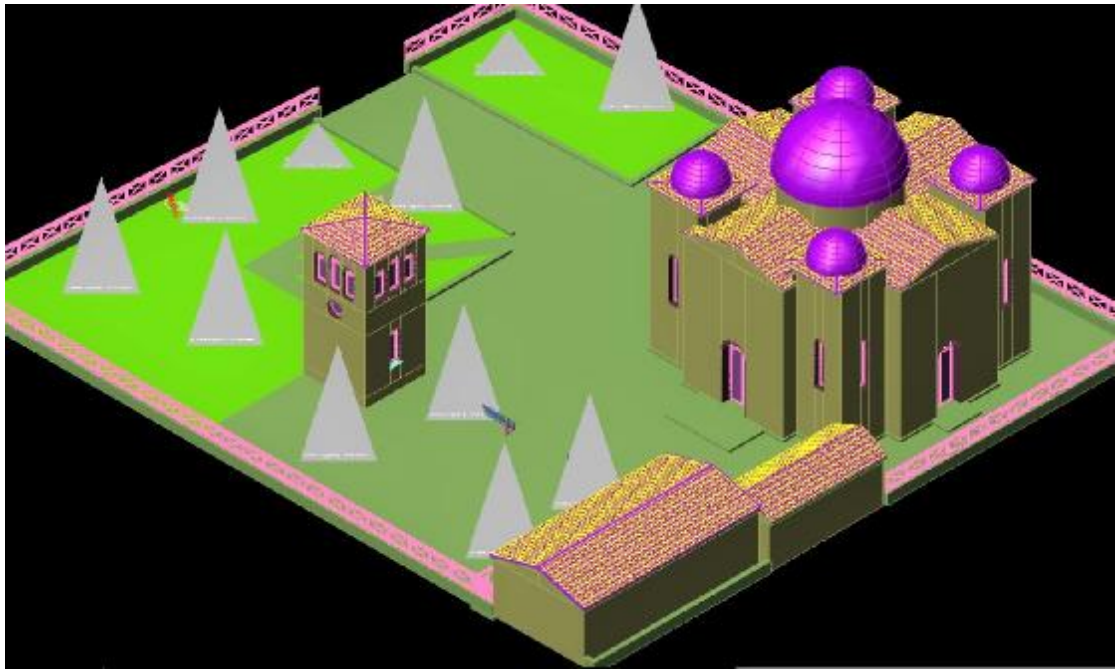

Εικόνα 44. 3 d (γ)

Εικόνα 45. Φωτορεαλισμός (γ)

Εικόνα 46. 3 d (δ)

Εικόνα 47. Φωτορεαλισμός (δ)

Εικόνα 48. 3 d (ε)

Εικόνα 49. Φωτορεαλισμός (ε)

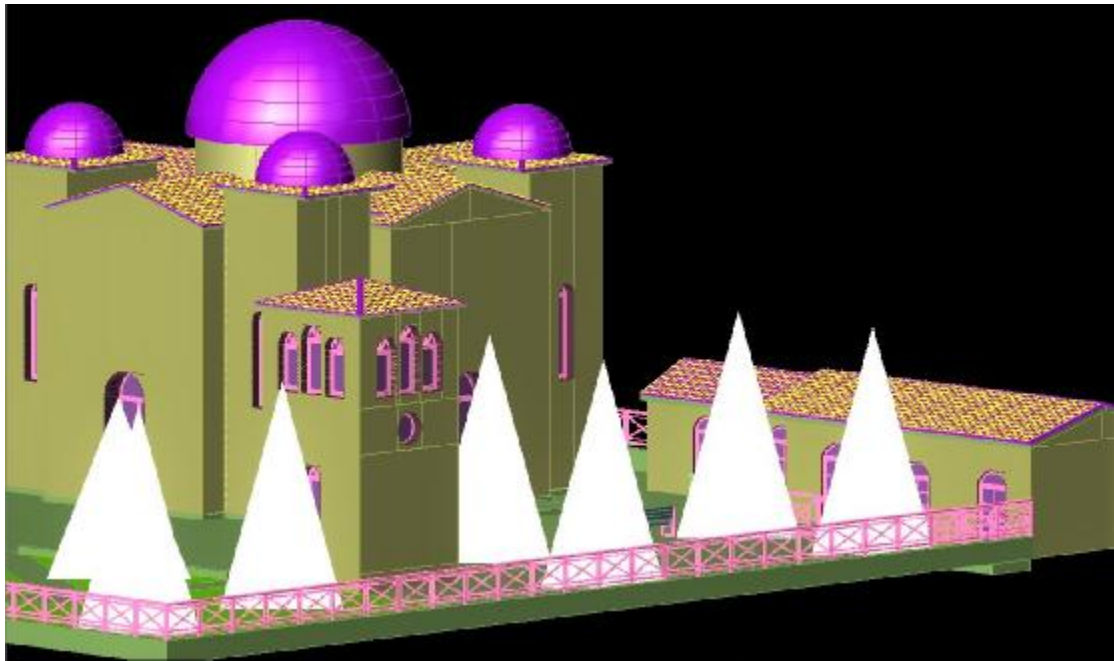

Εικόνα 50. 3 d (ζ)

Εικόνα 51. Φωτορεαλισμός (ζ)

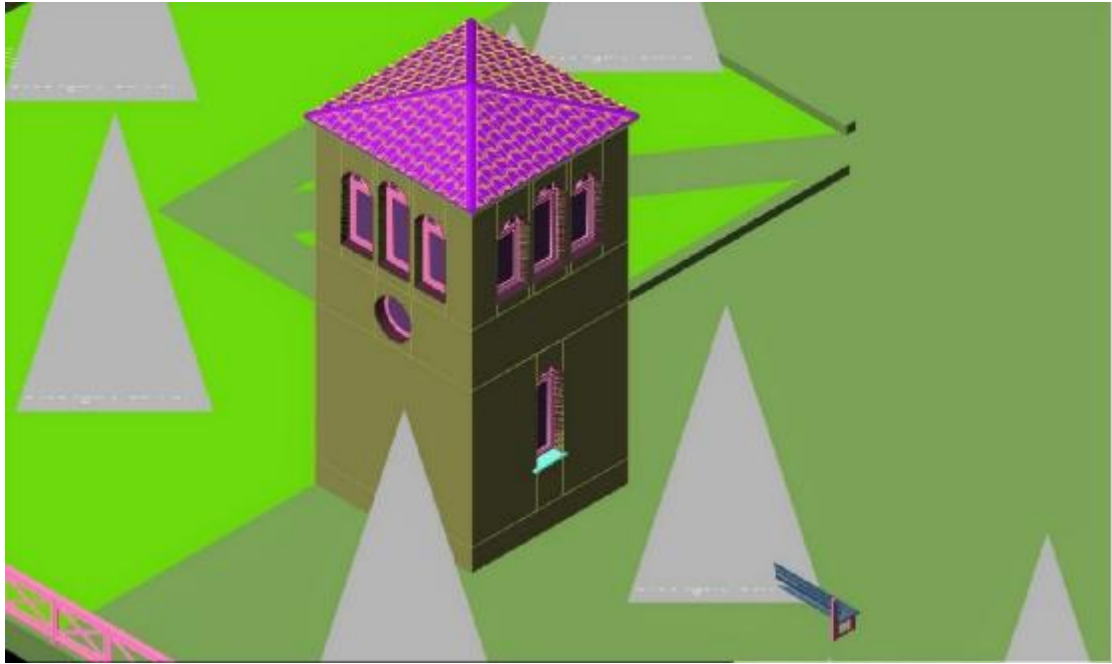

Εικόνα 52. 3 d (η)

Εικόνα 53. Φωτορεαλισμός (η)

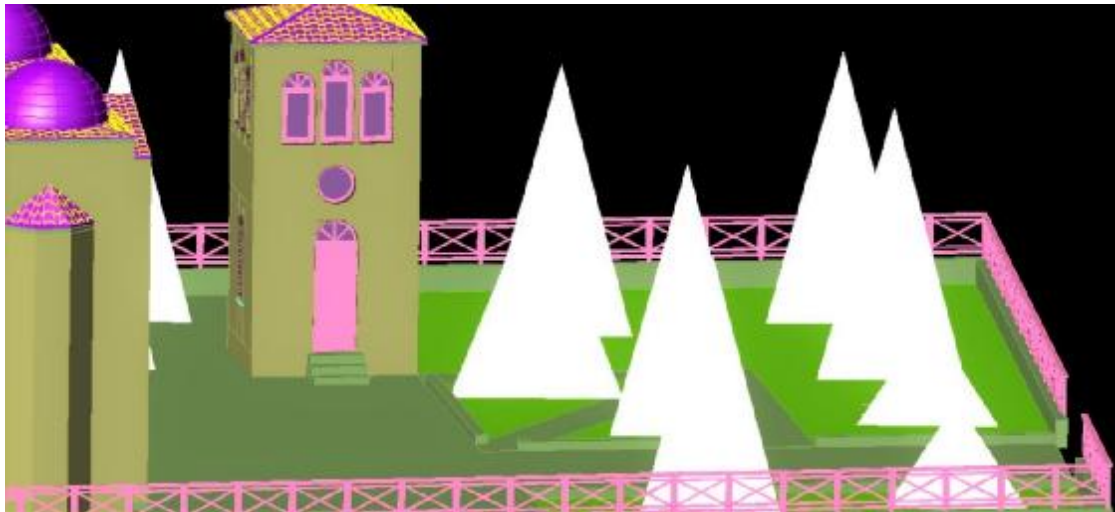

Εικόνα 54. 3 d (θ)

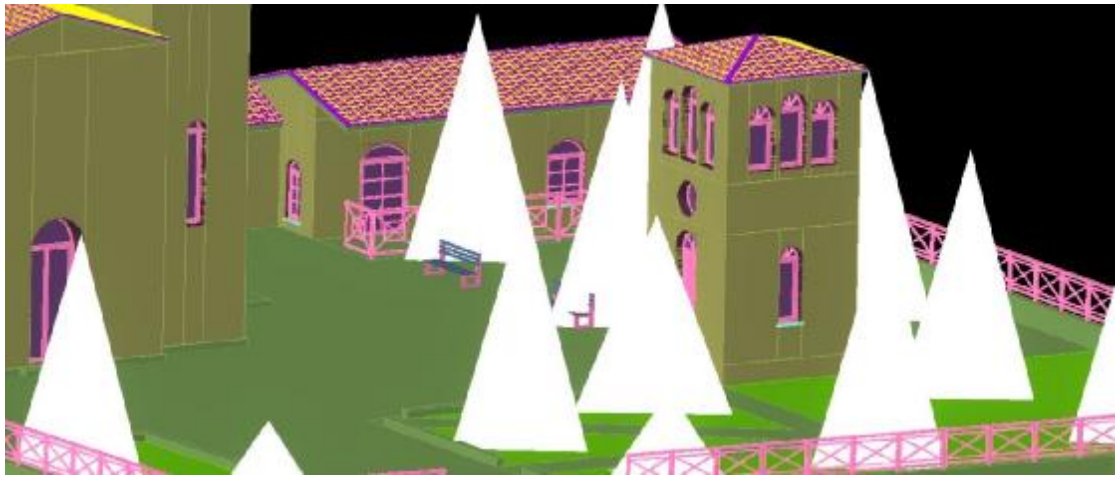
Εικόνα 55. Φωτορεαλισμός (θ)

Εικόνα 56. 3 d (ι)

Εικόνα 57. Φωτορεαλισμός (ι)

Εικόνα 58. 3 d (κ)

Εικόνα 59. Φωτορεαλισμός (κ)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ολοκληρώνοντας την εργασία μας θα θέλαμε να επισημάνουμε την δυσκολία αλλά και την σπουδαιότητα που έχει μια κτιριακή αποτύπωση. Νιώθουμε απόλυτα ευχαριστημένες από την επιλογή μας να ασχοληθούμε με το συγκεκριμένο θέμα.

Είχαμε την ευκαιρία να εξασκηθούμε και να κατανοήσουμε σε βάθος την ηλεκτρονική σχεδίαση και πιστεύουμε ότι η εμπειρία που αποκτήσαμε θα μας είναι ιδιαίτερα χρήσιμη στο μέλλον.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε για ακόμη μια φορά τον επόπτη καθηγητή μας, τον κύριο Χαραλαμπόπουλο για την ευκαιρία που μας έδωσε ώστε να ασχοληθούμε με το συγκεκριμένο θέμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Χαράλαμπος Δ. Χααραλαμποπούλου: «Συνοπτικό Διάγραμμα για τη Συγγραφή της Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Ναύπακτου», εκδ. Εταιρεία Ναυπακτιακών Μελετών, Αθήνα 2000
- <http://www.parembasis.gr/index.php/el/metropolis/dioikisi>

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ - ΣΧΕΔΙΩΝ

Εικόνα 1. Χριστιανικές κατακόμβες.....	13
Εικόνα 2. Σχεδιαστική απεικόνιση Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης.....	15
Εικόνα 3. Εξωτερική άποψη Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης.	15
Εικόνα 4. Εσωτερική άποψη ναού Αγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης.	15
Εικόνα 5. Ροτόντα Αγίου Γεωργίου στην Θεσσαλονίκη.	16
Εικόνα 6. Ροτόντα Αγίου Γεωργίου Θεσσαλονίκης.	17
Εικόνα 7. Σχεδιαστική αναπαράσταση Ροτόντας Θεσσαλονίκης.....	17
Εικόνα 8. Κάτοψη και τομή κατά μήκος Αγίου Γεωργίου ροτόντας	18
Εικόνα 9. Σχεδιαστική αναπαράσταση Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως.....	19
Εικόνα 10. Κάτοψη ναού Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως.....	19
Εικόνα 11. Τρισδιάστατη απεικόνιση Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως.....	20
Εικόνα 12. Εσωτερική άποψη Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως.....	20
Εικόνα 13. Βόρεια πλευρά Αγίων Ασωμάτων Θησείου.	21
Εικόνα 14. Κάτοψη και τομή κατά μήκος Αγίων Ασωμάτων	22
Εικόνα 15. Ναός Σωτήρος Λυκοδήμου στην Αθήνα (Οδός Φιλελλήνων).	23
Εικόνα 16. Σχεδιαστική αναπαράσταση εσωτερικού ναού Σωτήρος Λυκοδήμου.	23
Εικόνα 17. Σχεδιαστική αναπαράσταση ναού Σωτήρος Λυκοδήμου.....	24
Εικόνα 18. Κάτοψη ναού Σωτήρος Λυκοδήμου.....	24
Εικόνα 19. Ναός Τιμίας Ζώνης Βατοπεδίου Αγίου Όρους.	25
Εικόνα 20. Κάτοψη ναού Τιμίας Ζώνης Βατοπεδίου Αγίου Όρους.....	25
Εικόνα 21. Σχεδιαστική αναπαράσταση ναού Τιμίας Ζώνης Βατοπεδίου Αγίου Όρους.....	26
Εικόνα 22. Παναγία Παντάνασσα Βοιών Λακωνίας.	26
Εικόνα 23. Κάτοψη ναού Παναγίας Παντάνασσας Βοιών Λακωνίας.....	27
Εικόνα 24. Σχεδιαστική αναπαράσταση Παναγίας Παντάνασσας Βοιών Λακωνίας..	27
Εικόνα 25. Σταυρεπίστεγος ναός Αγίας Τριάδος Κρανιδίου.....	28
Εικόνα 26. Πρόσοψη Ναού. Είσοδος στον χώρο.	29
Εικόνα 27. Νότια πλευρά ναού.....	30
Εικόνα 28. Πλευρά Ιερού.....	30
Εικόνα 29. Ανατολική πλευρά.....	31
Εικόνα 30. Καμπαναριό.....	31
Εικόνα 31. Αποτύπωση περιβάλλοντος χώρου.....	32
Εικόνα 32. Πρόσοψη καμπαναριού.	32
Εικόνα 33. Ισόγειος χώρος.....	33
Εικόνα 34. Ισόγειος χώρος.....	33

Εικόνα 35. Αύλειος χώρος.....	34
Εικόνα 36. Εσωτερικό τρούλλου.....	34
Εικόνα 37. Εσωτερικό ναού.....	35
Εικόνα 38. Εσωτερικό ναού.....	35
Εικόνα 39. Εσωτερικό ναού.....	36
Εικόνα 40. 3 d (α).....	44
Εικόνα 41. Φωτορεαλισμός (α).....	44
Εικόνα 42. 3 d (β).....	45
Εικόνα 43. Φωτορεαλισμός (β).....	45
Εικόνα 44. 3 d (γ).....	46
Εικόνα 45. Φωτορεαλισμός (γ).....	46
Εικόνα 46. 3 d (δ).....	47
Εικόνα 47. Φωτορεαλισμός (δ).....	47
Εικόνα 48. 3 d (ε).....	48
Εικόνα 49. Φωτορεαλισμός (ε).....	48
Εικόνα 50. 3 d (ζ).....	49
Εικόνα 51. Φωτορεαλισμός (ζ).....	49
Εικόνα 52. 3 d (η).....	50
Εικόνα 53. Φωτορεαλισμός (η).....	50
Εικόνα 54. 3 d (θ).....	51
Εικόνα 55. Φωτορεαλισμός (θ).....	51
Εικόνα 56. 3 d (ι).....	52
Εικόνα 57. Φωτορεαλισμός (ι).....	52
Εικόνα 58. 3 d (κ).....	53
Εικόνα 59. Φωτορεαλισμός (κ).....	53
Σχέδιο 1. Κάτοψη ιερού ναού.....	37
Σχέδιο 2. Τομή Α – Α'.....	38
Σχέδιο 3. Τομή Β – Β'.....	39
Σχέδιο 4. Όψη Α.....	40
Σχέδιο 5. Όψη Β.....	41
Σχέδιο 6. Όψη Γ.....	42
Σχέδιο 7. Όψη Δ.....	43